

ARNE KÄNNJACK

Arne Kännjack
© Arne Kännjack & Oeisspeis
info@nissedonien.eu
ISBN: 978-91-983449-4-3

Arne Kännjack

dissident, historiker, forskare, ord- och musikhantverkare

Innehåll

I: BARNDOMSÅREN	9
Ett tidigt minne	10
Sådana saker skulle en fyra-fem-åring klara	11
Snopp- och stjärtlekar i Örby	12
De blev aldrig avslöjade	13
Det kommer att bli något stort av honom	14
De tidiga skolåren och ledarrollen	15
Glasögonorm	17
Gotland och de första stegen i gotländsk historia	18
Ensling och bokslukare	21
II: TONÅR	23
Puberteten, det täcka könet och sexualdebut	24
Politik, jämställdhet, fallande betyg och fadersuppror	26
Ord- och musikhantverkandet börjar	28
Kärran	30
Stilförändring och ett byte av umgänge	32
På somrarna var det Gotland som gällde	34
Ännu ett nytt umgänge	36
Skolan och festandet	38
Elevråd och skolpolitik	40
Gotlandsresorna om våren	42
III: KAKAN	43
Glada sånger	45
Ett privilegium	46
Gjorde mycket	47
Lumpen	48
Den bästa tiden	50
Det krackelerar	53
Det spricker	55
IV: DE MÖRKA ÅREN	57
Sperrman Arne	60
Fest, Roskilde och köttmarknad	61

Lägenhet i Kransen	63
Babs	64
Misshandlad på Sergels torg.	65
”Förhållandet” med Lassas.	67
Det första forskningserkännandet	69
Den ”finska” situationen	70
Det första gotlandsstipendiet	72
Väldtagen – och Monkan.	73
Gotlandssomrar.	78
V: SAMBO	79
Kört från början?	80
Hur kunde det fungera med Sambo?	82
En tid av kärleksrus	84
Verklighetens bistra ansikte	85
Kärleksruset dämpas	86
Första historievetenskapliga publiceringen av egen kraft.	88
Alvar dör – och den första resan till Rom.	89
Umgänge i parförhållanden och den biologiska klockan	91
De första trevande stegen inom teater	93
Forskning i Archiv der Hansestadt Lübeck.	94
Rom och Warszawa	96
Det första engagemanget i medeltidsveckan.	98
Cabaret 69.	99
VI: BARN	101
Pigge anländer	102
Hormonella förändringar och en förändrad levnadssituation	104
En väldigt bra pappa	106
Ringar på vattnet.	108
Seminarium på Gotland	110
Slentrian och stereotyp	111
Gnidde anländer	113
Arne blir med dator.	116
Inför lykta dörrar i Stockeborgs stadshus	117
Nya teaterprojekt och en födelsedagscabaret	118

VII: KRIS	119
Förhållandet krackelerar och ändrar i en kris	121
Familjeterapi	123
En ny grund att stå på	124
En Visbymusikal och en medeltida rättegång	125
Engagemang mot rasism	127
Pestens ansikte	129
Projektledare för det lokala kulturhuset	130
Författar-”debut”	132
Sambo förverkligar sig	133
VIII: MILLENIUMSKIFTE OCH EN ÖDESDIGER BOK	135
En psykologisk krasch	137
Arne blir mellanstadielärare	139
Människornas Visby, Hansische Geschichtsblätter och Tysk TV	142
Medeltidsgotland	143
Ett ödesdigert beslut	144
Fem års intensiv forskning och författande	145
En sorts besatthet	146
Samhällsdebattör och boksläpp	148
En skvallertext i Expressen	150
IX: DE SVARTA ÅREN	151
En bok om sextrafficking och prostitution	153
Två barn- och ungdomsböcker	155
Den andra gotlandsromanen	156
En TV-serie om sexualiteten före Luther?	157
Vägen tillbaka?	158
Ett misslyckat liv?	160
Varför denna krönika?	161

Var Arne Kännjack en konstnär? Det fanns de som menade det, eftersom det brukar vara ett epitet som läggs på dem som sysslar med konst, författarskap eller musik. Men Arne ville aldrig se sig som sådan. Han tyckte inte om den upphöjdhet och lukt av ”märkvärdig” som ligger i begreppet – och vilket orsakar att så många [medelklasstanter](#) i ungdomen vill låtsas vara sådana – att han föredrog att kalla sig hantverkare, nämligen ord- och musikhantverkare.

Arne bibringades under livets gång en stark övertygelse om det biologiska arvets betydelse. Inte minst därför att han själv var ett klart exempel på det. Född i ett hem helt i avsaknad av intellektuella intressen skulle både han och hans mellanbror utveckla starka sådana. Häri låg kanske en förklaring till att Arne hade svårt att fixera på att fullborda sin formella utbildning. Det fanns ingen tradition av detta i hans familj, och därför inte heller någon uppbackning och hjälp att få. Tvärtom fanns det en misstänksamhet mot det akademiska och ett ”rejält jobb” värderades högre. Så allt fick han göra och ta reda på själv. Senare i livet trodde han sig också kunna se varifrån såväl hans intellektuella läggning som fallenhet för ord och musik kom. Från hans farfar och farmors far. På moderns sida fanns inga som helst intellektuella förfäder att falla tillbaka på.

Annars växte Arne upp i trygga och stabila familjeförhållanden, i ett hem med kärlek och omsorg, och han hyste själv stor kärlek till sina föräldrar.

Vi ber om ursäkt för kvaliteten på åtskilliga av länkarna. Det är gamla inspelningar och alla filmer, utom en, amatördito. Till de flesta sånger är också texter fogade. De avviker inte sällan från inspelningarna. Det är texterna som gäller som slutliga produkter. Observera också, att om du vill titta på filmklipp måste din spelare kunna spela flv-format. I vissa av manusen är sångtitlar länkade till inspelningar.

Post Scriptum: En rekommendation är att högerklicka och öppna nya sidor/länkar i ny flik. *Ibidem.*

Kommentarer eller frågor kan mailas till: info@nissedonien.eu

Maria och Alvar Kännjack, Arnes föräldrar

I: BARNDOMSÅREN

Ett tidigt minne

Ett av Arnes första minnen i livet var en oktobermorgon år 1957, då hela familjen stod på balkongen på förmiddagen och spanade efter en ljusprick som skulle röra sig över himlen. Arne satt på pappas arm och förstod väldigt lite vad det handlade om, bara att det var något viktigt, för på balkongerna runtomkring stod det människor också. Så plötsligt ropade någon: ”där”! och så såg alla den lilla ljuspricken. Det var ”Sputnik”, början på en ny, modernare och bättre tid – trodde man då.

Andra tidiga, men odaterbara minnen är alla ungarna som låg på golvet framför TV:n och tittade på Siggas cirkus, Andy Pandys Zorro och alla de tidiga programmen från 50-talets slut. Arnes pappa, Alvar, köpte TV redan 1957 och gatans alla ungar ville komma och titta. Och han var en generös natur, precis som Arne skulle bli, så han släppte in dem.

Man gjorde så på 50-talet.

Arne som tvååring, då Sputnik for förbi

Sådana saker skulle en fyra-fem-åring klara

På 1950-talet var mammorna nästan alltid hemma med barnen, medan papporna arbetade. Men i Arnes familj måste mamma ut och arbeta i familjeföretaget redan när han var fyra år. Dagis var en utopi, så barnpassning fick ordnas på egen hand. En bekant i Örby skulle ta hand om Arne på dagarna och sedan skulle han bli hämtad på kvällarna. Men Örby låg en bit från Svedmyra så Arne måste läras upp att ta sig dit själv. Så varje vardagsmorgon satte mamma honom på buss 191 och så åkte han till Flensvägen, varifrån han själv fick gå över vägar och trottoarer till ”tant Sollan”.

Säkerhet? På den tiden skulle en fyra-fem-åring klara sådana saker. Så var det bara.

Det var en sådan här buss som Arne åkte till ”tant Sollan”

Snopp- och stjärtlekar i Örby

Som dagbarn i Örby var Arne med om saker som skulle sätta djupa avtryck i hans uppfattningar i kontroversiella frågor i vuxen ålder. Hos "tant Sollan" fanns inledningsvis bara ett barn att leka med, nämligen "lill-Babs". Det var en väldigt traditionell och fin flicka som ville leka med dockor, där hon var mamma och Arne pappa – som naturligtvis varje dag gick iväg och "jobbade" (och självklart var "lill-Babs" mamma hemma) – för det gjorde ju pappor. Men Arne var väldigt nyfiken på vad som fanns innanför "lill-Babs" underbyxor, för vid den här åldern hade han förstått att pojkar och flickor var olika och det flickorna hade verkade av någon anledning väldigt spännande. Men "lill-Babs" ville absolut inte vara med om något sådant fult.

Men en dag dök ett nytt dagbarn upp i ett av grannhusen, en flicka vid namn A-L och det visade sig snart att hon var lika nyfiken på vad pojkar hade innanför kalsongerna som Arne var på flickorna. Det fick till följd att "lill-Babs" blev helt sidsteppad och snart lekte Arne och A-L inga andra lekar än "snopp- och stjärtle". Naturligtvis visste de ingenting om vad det var de höll på med, bara att det var väldigt förbjudet – och därför måste gömmas undan för alla vuxna – men också väldigt spännande, roligt och skönt. Snart kom de på, att om A-L satt ovanpå Arne och gned sin framstjärt mot Arnes hårda snopp så var det väldigt skönt och roligt.

I över 99 procent av enbart den tid Homo sapiens sapiens existerat har barn kunnat leka sådana lekar utan att riskera skam och skada. Ända fram till dess de blev giftasvuxna! Men den senaste mindre än en procenten av tiden har detta förändrats.

De blev aldrig avslöjade

Långt senare hade Arne sin bild av detta klar. På intet sätt tog han eller A-L någon skada av det de gjorde, och upplevelsen fick honom senare att inse falskheten i de påståenden som nuförtiden är dominerande, att barn är icke sexuella varelser. Hade de däremot blivit upptäckta hade skadan förmodligen blivit stor. Det hade blivit skrik och bråk och de hade blivit anklagade för att hålla på med snuskiga och fula saker och då hade de måst skämmas, skämmas och åter skämmas! Det hade däremot gjort dem stor skada.

Men istället var A-L den första "flickvän" som tog en evig plats i hans hjärta. Men de sågs aldrig mer, för Arne måste byta dagmamma. Han hamnade boende måndag-fredag varje vecka i Hägersten, och där fanns ingen A-L som ville leka så roliga lekar med honom. Det skulle dröja många år innan det hände igen.

Så här såg fina flickor ut

Det kommer att bli något stort av honom

Det vore mycket sagt att påstå att Arne var ett barn som alla andra. Redan tidigt stack han ut och betraktades som "lillgammal". Tidigt ville han lära sig läsa, så hos "tant Sollan" satt han och tragglade med storebrors 1:a klass läsebok, den gula med en tupp på framsidan. När han var fem år läste han sin först bok, "Tuff och Tuss på äventyr", av Gösta Knutsson, och när han var sex hade han – trots att han var för ung – av egen kraft utverkat vuxenlånkort på Stockholms stadsbibliotek, så att han kunde låna böcker om Karl XII. Det var i samband med detta som hans stora intresse för historia väcktes. I vuxen ålder skulle han starkt omvärdera nämnde konung, som en av de mindre dugliga i Sveriges historia istället.

Den här "lillgammalheten" gjorde ett stort intryck på alla vuxna och var familjen än kom var det Arne som stod i centrum. Hans äldre bröder, "bror Duktig" och "bror Hurtig"¹ fick stå tillbaka för honom och alla de vuxna spekulerade över vad stort det skulle bli av denne gosse. Det här tutades i Arne från fyra-fem-årsåldern upp emot högstadiet, så mycket att han själv sannolikt omedvetet blev övertygad om att det per automatik skulle inträffa.

Det tog många år innan han egentligen fattade att sibyllorna aldrig skulle slå in av sig själva. Men de fungerade tveklöst som en hämsko på hans motivation att anstränga sig i ungdomen.

1 Arne och "bror Hurtig" tvistade om epitetet "bror Lustig", men som alla läsare av denna text inser måste det naturligtvis tillfalla Arne. Hur som helst så är "bror Hurtig" "bror Hurtig" i denna text. Så det så!

De tidiga skolåren och ledarrollen

För Arne var det, när han började skolan, en självklarhet att det var han som var ledaren, vilken alla skulle följa. Inte för att han brydde sig om att fundera på varför det skulle vara så, det bara var en självklarhet. Med två äldre bröder som kunde skydda honom mot dumma killar så var det naturligtvis inte heller någon som ifrågasatte hans ledarposition.

Arne var också outstanding duktig i klassen, men lite irriterande var det att det fanns en kille till som var lika duktig – om inte rent av duktigare, för han kunde räkna minus när de började och det kunde inte Arne – nämligen Gurra. Men det löstes på ett enkelt sätt genom att de bägge stjärnorna i klassen blev kompisar. Naturligtvis med Arne på första plats.

Med bästa vilja i världen kan man inte säga att Arne var någon bra ledare. Han var närmast tyrannisk, särskilt mot tjejerna, som han hotade med stryk om de inte gjorde honom tjänster eller gav honom saker. Fast egentligen var han jätteintresserad av tjejer. Särskilt var det Anita och Bettan som drog hans intresse och med den förstnämnda, och Lotta, lekte kompisen Marshall och han ganska mycket ”ryska posten”.

Naturligtvis höll tyranniet inte i längden, för tjejernas föräldrar hörde av sig till Arnes pappa och en dag fick han sig den värsta utskällningen av Alvar. Och var det någon Arne fruktade så var det pappa! Det var bäst att helt lägga om stil, vilket han gjorde, och istället blev han nu den schysste killen. Något som han nog faktiskt har fortsatt att vara sedan dess. Så var han t ex den förste i hela klassen som slutade kalla Mariana för ”Blattis”.

Barn är inte av naturen snälla mot varandra. Mariana kom in i klassen i trean. Hon var lite mullig och dessutom hade hon glasögon och var något vindtyrig. På ett kick fick hon öknamnet ”Blattis” och klasskamraterna lekte ”blattis-baciller”. Man sprang fram, tog på Mariana och

sprang sedan och smetade "blattisbacillerna" på en annan klasskamrat – vilken naturligtvis försökte undvika dessa "sjuka baciller". Men ganska snart insåg Arne, helt av sig självt faktiskt, att det var taskigt att göra så, så han slutade delta i leken och började också kalla henne vid hennes namn. Han var också den ende som var riktig kompis med "tjocka Berra". Denne, liksom Roslin, mobbades av klassens nya, diktatoriske ledare, Tompa, som med klassens stöd detroniserat Arne sedan dennes storebröder flyttat till annan skola i högstadiet. Men "Berra" och Arne lekte och var väldigt goda kamrater. När de träffades många år senare sa Berra till Arne: "Du var en riktig kompis. Den ende som var en kompis".

Arne dansar med Anita på sin nioårsdag

Glasögonorm

Detroniseringen som klassens ledare skedde i skiftet klass tre-fyra. I samband med det hände det Arne något som skulle få avgörande betydelse för många år av hans liv. Plötsligt försämrades han syn, vilken varit perfekt i klass två, till att bli närsynt och i ett slag var han en ”glasögonorm”. På ett kick gick han från att ha varit snyggast i klassen till att bli ful. Det hade ingen betydelse hur glasögonen påverkade honom utseendemässigt för alla visste, att hade man glasögon, då var man ful!

Övertygelsen slog igen om Arne som en fällande dom och den blev han inte fri från förrän en bra bit upp i vuxen ålder. Under många år kunde han inte se sig i spegeln utan att tänka ”vad ful du är, ingen tjej vill vara med dig” och det gav hans självförtroende en avgörande knäck.

Glasögonormen

Gotland och de första stegen i gotländsk historia

Enligt Alvar, Arnes farsa, så bodde familjen i lägenhet därför att han istället för hus satsat på att ha två landställen. I vuxen ålder betvivlade Arne detta, utan misstänkte att Alvar, precis som han själv, vantrivdes så i medelklassmiljön att det var skönt att slippa den. Men, hur det än var med det så hade familjen från Arnes sjunde år två landställen. Ett i Grödinge, nära vattnet, dit familjen åkte ut de flesta helger under höst, vår och försommar. Anskaffandet av Gotland skedde efter att Arne och hans bröder tjatat att få komma dit efter alla berättelser som Alvar dragit om sin barndoms somrar nere på ön. Sommaren 1962, närmare bestämt 19 juli kl 24.00 (som man skrev det då), avgick ångfartyget Visby med familjen i turistklasshytt och efter den gången gick båten varje sommar med målet, huset nära Austers. Det var samma ställe där Alvar tillbringat somrarna och även Arnes farmor, "Bollan", vilken 1892 kommit dit som fosterbarn. Dit for familjen därefter varje sommar, ibland även medtagandes bror Duktigs kompis, "Fogel", som skulle bli en fosterbror i familjen.

Ångaren som förde Arne till Gotland

Det blev en omedelbar och ömsesidig kärlek mellan Arne och Gotland och det blev en självklarhet att det var på denna ö, och särskilt då staden Visby, som han skulle inrikta sin historiska gärning.

De första somrarna handlade det mest om att leka, bada och hitta kompisar. På den här tiden fanns det också gotländska barn i samma ålder att leka med, vilket gjorde att Arne lärde sig att tala gotländska. Senare tog han med sig kompisen ”Frallan” ett par somrar för att ha sällskap. Men gotländskan fick han stor nytta av senare i livet i sina vandringar för åhörare i Visby. Men efter ett mellanspel, med fixering vid Gotlandsbolaget sommaren 1964, klev Arne som tioåring in på kansliet på Gotlands Fornsal en sommardag 1965 – och där skulle han bli hemtam.

Redan tidigt märkte man på Fornsalen av den rättframhet och avsaknad av förmåga att hålla inne med kritiska synpunkter och frågor som på många sätt gjorde Arne till en så besvärlig individ i det svenska samhället. Men hos en tioåring är det bara charmigt, så landsantikvarieparet tog honom under sina vingar och ställde upp för honom under många år framåt. Ett antal år senare, då Arne fått sitt andra forskarstipendium på ön, var han och ”Sambo” inbjudna på middag hos samma par, Gunnar och Karin Svahnström, och då berättade den senare att varningsropet gick på kansliet när Arne var i antågande och att man vände sig till henne och sa: ”du får ta hand om honom”! Men hon tillade, att både hon och landsantikvarien var glada över att han fortsatt sitt engagemang för gotländsk historia.

Redan två somrar senare knöt Arne också kontakten med den andre antikvarien på ön som skulle bli mentor och uppbackare, sedermera medeltidschefen på RAGU, Waldemar Falck. Det blev en vänskap som stod sig ända fram till dennes död 49 år senare.

En plats på ön som särskilt låg Arne varmt om hjärtat var Elinghems ödekyrka. För honom var det världens vackraste plats och i tonåren tjänade han där extrapengar, genom att guida turister. Pengar som sedan omvandlades till cigaretter/piptobak och godis i Emmas kiosk på Ire.

Elinghems ödekyrka

Emma i kiosken

Frallan och Arne på Ire

Ensling och bokslukare

I och med detroniseringen som ledare i klassen blev Arne lite av en ensling i skolan, men inte utanför den, där han också lekte med dem som inte uppsökte honom i ”plugget”. Men han gav inte upp på sin obstinata läggning. Redan i fjärde klass trampade han i klaveret då han och de andra killarna i klassen tyckte att fröken gullade med tjejerna i densamma. Utan att tveka ställde han sig upp i klassrummet och sa: ”jag tycker inte om fröken”.

Fröken började gråta, flickorna strömmade till för att trösta henne och det blev ett himla liv. Kallelse till rektorn, utskällning och tillrättavisning, men det ändrade inte Arnes inställning. Med tiden fick han dock ett helt annat förhållande till fröken och de blev goda vänner. Hon backade till och med upp Arne när han i sjätte klass gjorde en anmälan mot en av hennes kollegor, då denne helt oförskyllt skällt ut och anklagat honom på skolgården. Kollegan fick komma och be Arne om ursäkt.

Den här oräddheten, att våga säga vad han ansåg, väckte respekt hos klasskamraterna och steg för steg byggde Arne upp sin image som den som ställde upp för de andra och sa sådant de inte vågade. Så när det var dags för högstadiet var det dags att inta en ledarposition igen. Som tidigare sagts så var detta inget medvetet från Arnes sida. Det var för honom bara en sorts självklarhet som inträffade.

Men under enslingstiden på mellanstadiet blev Arne också en bokslukare. Enid Blytons ”Fem-böcker” hörde till favoriterna, men han läste också mycket ungdomslitteratur om historia – samt historisk litteratur om medeltidens Visby. Något som blev viktigt för hans framtid.

Arne som tonåring i skjorta och väst

II: TONÅR

Pubertet, det täcka könet och sexualdebut

Arne kunde faktiskt säga exakt vilket datum som han förstod att han började bli könsmogen. Det var natten till 3 september 1967, d v s högertrafiksomläggningsnatten, då han övernattade hos sin kusin Benke och fick sitt livs första (och enda) pollution. Efter den första förskräckelsen insåg Arne vad det handlade om och efter det tog han, så att säga, saken i egna händer. Men nu, vid tolv och ett halvt års ålder, började fixeringen vid att få göra ”det”. Plötsligt slog livet om till att centrera på tjejer och möjligheten att få ”komma till”. Arne var dock lyckligt lottad, för vid familjens affärsrörelse på Ringvägen fanns en tidningskiosk med en gubbe som skötte den, som ynglingen blivit kompis med. Det var i samma veva som porren släpptes fri och gubben i kiosken – Arne omfattade honom med värme i sitt minne – lånade glatt ut hårdporrtidningar – med förbehållet att de skulle gå att sälja när de lämnades tillbaka. Även härifrån hade Arne egen erfarenhet av all den nonsens som hävdas ifråga om vad porr kan åstadkomma. För honom var det lärorikt och upphetsande och påverkade inte bilden av hur sex skulle vara mellan män och kvinnor. Tvärtom hade han ömsesidigt bra sex med alla sina senare partners.

I den åldern så var alla killars stora dröm att få ihop det med en ”mogen” kvinna, d v s åtminstone i sådär 25-30-årsåldern. Det var en utbredd fantasi som ofta talades talades om men som aldrig besannades. Men hade den blivit besannad så hade den som klarat det blivit kung, med alla kompisarna dreglande av avund. Med den insikten kunde Arne också genomskåda dem som under den stora moralpaniken, från 1980-talet och framåt, hävdade att unga killar skulle ta ofantlig skada av att vara med äldre kvinnor. Det fanns ingen som helst substans i det.

Men detta med tjejer var verkligen ingen lätt sak. ”Fina” flickor håller på sig och ”lättfotade” degraderas av de ”fina” flickorna så djupt att killar drar sig för att vara tillsammans med dem (även om de är överlyckliga

över att de "lättfotade" också finns). När Arne utbildade sig i ämnet sexualitet, inför sin bok om sexualitetens historia, förundrade han sig många gånger över hur det kristna västerländska samhället ställt allt på ända. I puberteten, när hormonerna sprutar och nyfikenheten är gigantisk, förväntas de västerländska ungdomarna praktisera "händerna på täcket". I alla ursprungliga kulturer – och fortfarande många idag existerande – resonerade man tvärtom. Det var i den åldern man skulle lära, pröva på och ha många partners, så att man var redo för ett någotsånär monogamt liv senare. D v s till dess man skilde sig och skaffade ny partner. Arne insåg, att detta nog inte skulle fungera i väst, men han kunde inte komma ifrån tanken att de ursprungligare samhällena präglades av mer fredliga interna förhållanden. Hade det något samband?

För Arnes del blev det en av de "lättfotade" som ordnade sexdebuten. Det skedde sommaren 1969 och han omfattade henne med värme i tanken hela sitt liv. Men det gick ju inte an att "vara ihop" med henne. Om han var det skulle han ses med förakt av de "fina" flickorna och han skulle vara chanslös där. I vuxen ålder insåg han, att de "fina" flickorna oftast var oerhört mycket tråkigare än de "lättfotade" – och han kände mycket mer samhörighet med de senare. Han lärde också att detta spel, att de "fina" flickorna degraderar de "lättfotade", enbart handlar om kvinnlig aggressivitet i kampen om att hålla värdet högt på kvinnans sexuella kapital. Det som kan ge så mycket utan att egentligen kosta.

Flera år senare, på en personalfest för anställda i Skärholmens stadsdelsnämnd, träffade Arne lillasystemen till tjejen som han sexdebuterade med. Lillasystemen ondgjorde sig över storasystemens rykte som "horan" och berättade hur hon skämts för henne i tonåren, men att hon nu var gift med barn och familj. Arne överraskade henne med att säga att han högaktade hennes syster, var tacksam och att hon skulle hälsa.

Politik, jämställdhet, fallande betyg och fadersuppror

I och med puberteten och högstadiet kom politiken in i Arnes liv. Först var han – senare förstod han att det delvis var som en del av fadersupproret – stenhård moderat och USA-vän, men ju mer han observerade och läste så förändrades hans inställning och i årskurs nio var han väl snarast någonstans i mitten, med ett betydligt mer kritiskt öga till det stora landet i väster. Eftersom Arne i grunden bar på en djupt humanistisk inställning rimmade det också illa med såväl moderat som amerikansk politik på den tiden.

Ett drag som däremot var genomgående hos Arne hela hans liv var ifrågasättandet av ideologier och färdiga paketlösningar. Därför vägrade han, då han under gymnasietiden svängde till ”rödvinvänster”, att någonsin engagera sig i någon av de vänstersektorer, inklusive Vpk och SSU, som florerade. Det var också anledningen till att han aldrig ville beteckna sig som ”feminist”, särskilt inte efter 1970-talet, eftersom där flockades så många enkla och dualistiska ”sanningar” som egentligen inte hade ett dugg med någon sanning att göra.

Inte så att Arne någonsin var emot jämställdhet (däremot jämlikhet, eftersom han bejakade att människor var olika) och det var en självklarhet för honom att han skulle göra *minst* hälften av gemensamt hushållsarbete, barnuppfostran, att kvinnor och män skulle ha samma chans att utbilda sig, m m. Men han kunde aldrig förlika sig med ovetenskapligheten i idéer som ”könsmaktsordning”, att män alltid förtryckt kvinnor, att bara män var aggressiva i förhållanden, m m. Han visste, både genom studier och egna erfarenheter, att detta bara var nonsens. Och instinktivt backade han alltid inför enkla, dualistiska beskrivningar av världen. Han brukade på äldre dagar säga:

– *När aktivister, politiker och medier är rörande överens i komplicerade och kontroversiella frågor så ligger det en hund begraven.*

I och med puberteten så började också Arnes betyg att falla. De ämnen som inte intresserade honom struntade han mer eller mindre i och koncentrerade sig istället på det han tyckte var intressant. I samband med detta började också fadersupproret, som blev ganska påfrestande för omgivningen.

Alvar var en man som ansåg att ungar och ungdomar skulle ha hyfs. Mycket av det han predikade tog Arne själv upp och lärde sina barn, som t ex att ”artighet kostar så lite men ger så mycket”, men annat måste han förkasta. Som t ex det att barnen själva inte skulle få välja frisyr eller kläder. Under flera tonår var fadersupproret både högljutt och jobbigt, men till slut landade de i ömsesidig förståelse och respekt och Alvar lyckades faktiskt lära om. Den hedern gav Arne honom gärna.

När Arne var fjorton fick Alvar en hjärtinfarkt och åkte in på Södersjukhuset. Men han kom sig och berättade efter hemkomsten om sin nära döden-upplevelse. Den skulle komma att präglade Arnes egen syn på livet efter detta. Den och husspöket på Gotland, den unga flickan som gick igen och var så intresserad av tonårspojkar och som skrämde Arne något oerhört i hans tonår. Långt senare skulle hennes sannolika historia upp-
dags för honom.²

2 Även Arnes äldste son, Pigge, skulle ”uppvaktas” av henne i samma ålder som Arne uppvaktades.

Ord- och musikhantverkandet börjar

Musik hade alltid varit en självklar del av Arnes liv som barn. Varje gång det var fest plockade pappa Alvar fram gitarren och det sjöngs allsånger, helst av Evert Taube eller Lasse Dahlqvist. Gärna ville pappa också stoltsera med sina ”grabbar”, vilka fördes fram för att sjunga och briljera och gästerna att beundra – även om mamma Maria försökte att dämpa. Arne hade då glansnummer som Robertinos ”O sole mio” och Owe Thörnqvists ”Wilma”, vilka regelbundet skulle avsjungas.

I linje med sin lillgammalhet var Arne egentligen aldrig intresserad av barnsånger utan gick direkt på den nya popen. Sin första skiva köpte han vid sex års ålder, The Cliffers med ”Twistin Patricia”, och sedan blev det The Spotnics för hela slanten – ända till oktober 1963 då ett band som hette The Beatles spelade på ”Drop in”. Pappa Alvar profeterade: ”bara oljud. De är bortglömda om ett år.” Men Arne var begeistrad. Från den stunden var det The Beatles för hela slanten.

Bror Duktig hade också lärt sig spela gitarr – vilket var mycket mer gångbart för en tolvåring bland tjejerna än det dragspel som pappa Alvar satt honom att lära sig i Kommunala musikskolan – vilket senare inspirerade Arne att göra detsamma. Alvar tyckte klarinett var ett tjugigt instrument, men sonen ville hellre spela gitarr, så när han inte fick lära sig det i musikskolan gjorde han det själv istället. Vid sin sida hade han gamle klasskompisen Gurra och de började upptäcka visor, som var på tapeten mot slutet av 60-talet och plötsligt kastade Arne Beatles åt sidan och blev ett fanatiskt Evert Taube-fan.

Arne gick hela livet gärna sin egen väg och att bli Taube-fan när pop-hysterin var på sin topp var ganska typiskt honom. Men han hade en integritet som gjorde att det aldrig blev tal om att någon skulle mobba honom för en sådan mossig sak. Ok, de jämnåriga tyckte han var lite konstig,

men det hade de alltid tyckt, så det att han gjorde ännu en konstig grej var bara i linje med den han var.

Och nu inspirerades han till att börja göra egna sånger. Enkla, naiva till både text och musik, men han kom sig mer och mer. Inte mycket finns kvar av detta idag, men en ganska tidig sång som han spelade in vid sin bandspelare något senare ger en fingervisning om den syn på världen och människorna som skulle följa honom hela livet. En pessimistisk syn som skulle sluta i att hans favoritcitat var dessa ord, av sir Winston Churchill: *Människor är inte så dumma som du tror, de är dummare.*³ Och därefter har sångerna flödat. Han gjorde t o m en sång med bror Hurtig, men de blev inga Gärdestads för det.⁴ Arne ansåg själv på äldre dar dock att han var en väldigt bra låtskrivare, men det som fick hans självförtroende att svikta var det, att han inte var någon särskilt bra musiker. Han var helt enkelt en ganska medioker gitarrist. Naturligtvis borde han ha tänkt t ex John Lennon, eller Bob Dylan, vilka också var mediokra gitarrister, men det gjorde han inte. Han trodde ingen ville lyssna på honom inom branschen därför att han inte kunde spela gitarr tillräckligt bra – vilket hämmade honom stort.

En 12-årig Arne spelar för gäster

3 Sången [konstaterande](#).

4 [Nu har allt nått sin ände](#).

Kärran

Under dessa tonår låg intresset för gotländsk medeltid i stort sett helt nere. Fixeringen vid tjejer och strävan att spela och göra sånger var betydligt starkare. I sjunde klass upplevde Arne Kännjack också sin första förälskelse, "Kärran". Otroligt nog svarade hon ja när han frågade chans (gissa hur mycket mod han fick ta till sig för att göra det) och de blev tillsammans på "riktigt". Det betydde att de faktiskt träffades i stort sett varje dag hemma hos honom och började upptäcka varandras kroppar. Han var upp över öronen förälskad och det var det som blev hans fall. När hon inte kommit hem till honom på tre-fyra dar tog svartsjukan över och för att inte bli den som blev dumpad – eftersom han var övertygad om att hon träffade någon annan kille istället – gjorde han slut.

Ja, herregud så svår den är den där ungdomstiden, när man famlande ska treva sig fram utan någon som helst ledning annat än vad kompisarna viskade till en. Hur mycket mer lyckligt lottade var de inte i ursprungliga och andra kulturer!

Det blev inga sånger till Kärran då, men ett tiotal år senare påstods det att hon tagit livet av sig, så Arne skrev en sång till henne.⁵ Ytterligare femton år senare återuppstod hon från de döda och då hade de faktiskt lite telefonkontakt. Då tillkom en sång om hans första kärlek.⁶

Någon sorts spänning fanns nog kvar, för kompisar runt omkring spekulerade då och då under några års tid om de inte skulle bli ihop igen. Men så blev det inte. Resterande högstadium blev det någon enstaka tillfällig förbindelse. Ja, ända ut till Vallentuna for han för att få något, men det var inte helt lätt med ett skakigt självförtroende för en "glasögonorm".

5 [*Var är du nu.*](#)

6 [*Min första kärlek.*](#)

Och ännu hade han inte förstått att hans verbala och agerande säkerhet faktiskt kunde slå an på tjejer.

Kärnan var den andra tjejen att boka ständig plats i hans hjärta.

Frallan, bror Hurtig, Lisa, Arne och Kärnan på Skansen

Stilförändring och ett byte av umgänge

Klädsel och mode, den yttre framtoningen, var aldrig viktig för Arne som hellre var sig själv, men i slutet av högstadiet, i samband med att han bytte från pop till visa, från Beatles till Taube, skedde också en förändring i hans klädsel. Plötsligt började han bära skjorta och kavaj och i fadersupproret hade han kommit så långt att han satt ned foten och bestämde själv om sitt hår. Det fick växa och bli långt!

I samband med det hade också Arne och hans mellanbror, bror Hurtig, kommit förbi barnårens bråkande och trätande och de började istället bli goda vänner. De bägge bröderna var väldigt lika i intressen och inställningar på många vis, så de utvecklade en relation som sedan skulle bli god genom hela livet. Något som sedan också överfördes på deras söner. Det betydde att Arne nu istället för att umgås med sina gamla kompisar släpptes in bland bror Hurtigs gymnasiekompisar – som den yngste i det gänget. Det här gjorde också att han inriktade sitt intresse för det täcka könet på lite äldre tjejer. De i hans egen ålder fann han helt enkelt för ”barnsliga”.

Det blev en självklarhet nu för Arne att söka till Gubbängens gymnasium, där brodern gick, för då skulle han gå första ring där medan den senare gick sista och komma närmare sitt nya umgänge. Och framförallt den Eva i broderns klass som han på

*Arne, i kavaj och skjorta, och Mojje går ut
nian*

en svajig bana hade ett förhållande med. Besvikelsen blev gigantisk då han istället placerades på Enskede gymnasium vid Gullmarsplan och fick till följd att han helt enkel sket i skolan. I samma klass hamnade Mojje från klassen i högstadiet och de skolkade tillsammans och utforskade festandets värld istället.

På somrarna var det Gotland som gällde

Till skillnad mot många av sina jämnåriga sommarjobbade Arne ännu inte på somrarna utan följde med föräldrarna ned till huset på Gotland. Där var umgänget några killar nere på Ire, främst Haspen, Mini och Eyren, men också Ullman vid ödekyrkan. Dennes familj brukade varje sommar ha en lokal ung tjej anställd som ”piga”, vilken naturligtvis var tacksam för uppvaktnig. Sommaren efter det misslyckade gymnasieåret var Kristina denna piga, en tjej på blott 14 år. Arne, som var inriktad på äldre tjejer (sommaren innan var det en kompis till Ullmans fyra år äldre storasyster och sedan systemen själv som gällde) var knappast intresserad. Men det var hon. Medvetet ställde hon för att snärja honom och man ljuger faktiskt inte om man säger att det var hon som förförde honom. Det ändade i en passionerad förbindelse under sommarens senare del, samtidigt som Ullman fick ihop det med hennes storasyster, och Arne blev riktigt förälskad. Men hemma väntade ett nytt gymnasium – och

Sommarhuset på Gotland

denna gång blev det Gubbängen, men nu hade brodern och hans klass skingrats – så det var ju dömt att krackelera. Men i tomrummet tillkom nya sånger tillägnade Kristina.⁷

Det var en himla tur att detta inte hände i vår tid, för då hade det slutat med att Arne ställts inför rätta som våldtäktsman. O tempora, O mores!

Med Iregänget utvecklades ett vilt festande i "Ire Bire sällskap" och mellan Arne och Haspen fanns länge en "konstnärskonkurrens". Den senare siktade på att bli bildkonstnär, Arne hoppades ju ännu på ord- och musikhantverket. Haspen skulle dock komma att lyckas, medan Arne istället skulle styra in på annat.

Genom att familjen hade två landställen så gjorde de aldrig några utlandsresor, något som heller aldrig var ett självändamål för Arne. Efter att han slutat nian betalade dock hans föräldrar en resa till Innsbruck i Österrike för honom och resesällskapet blev bror Hurtig och dennes flickvän Lisa.

Arne i Österrike

7 Två som fortfarande fanns kvar bland Arnes papper var [Sista föreningen](#), [Nu är sommarn slut](#).

Ännu ett nytt umgänge

Det dröjde ett par veckor in på terminen innan det blev klart att Arne skulle få gå om första ring på just Gubbängens gymnasium. Självklart valde han också den lärare brodern haft, Svenne Stöt, som han hört så mycket positivt om. Men det vore väl överdrivet att säga att hans första framträdande i klassen blev en succé.

Arne klev in i klassrummet mitt i en samhällskunskapslektion och fick efter presentation sig en plats anvisad. Svenne, som var en diskussionsglad lärare, hade denna dag bestämt sig för att man skulle diskutera könsroller, så han slängde ut frågan för att få höra elevernas synpunkter.

Det var ingen som räckte upp handen för att yttra sig. Kanske var nyfikenheten på denne nye elev i blå kavaj och skjorta bland alla jeans-killar större än intresset för könsroller, men hur som helst så yttrade sig ingen. Arne tyckte inte det var en önskesituation att komma ny och bli den som först sa något, men här fanns tydligen inget alternativ. Då tyckte han att han, för att få igång diskussionen, skulle provocera ordentligt (det vore en underdrift att säga att Arne var bekväm med att använda provokationer), så han räckte upp handen och sa:

– Jag tycker att kvinnan ska stå vid spisen.

Om nu Arne väntat sig att provocerade tjejer – och killar – skulle räcka upp händerna för att bemöta honom så misstog han sig fullständigt. Tystnaden blev än mer kompakt och någon diskussion var inte att tänka på. Hela hans nya klass trodde uppenbarligen att han menat vad han sa och han fick stämpeln ”konstig”, eller kanske snarare ”inte klok”, på sig direkt.

Det fick till följd att Arne blev ganska isolerad i klassen en period, vilket faktiskt inte bekymrade honom särskilt mycket. Han hade ju fortfarande

brodern och dennes umgängeskrets, som ännu inte helt hade splittrats, och på rasterna läste han eller gick ut med sin halvsystemer Louises hund, eftersom hon bodde bredvid skolan. Arne Kännjack var ju också en person som var van att stå i centrum – som en självklarhet – och hade en personlig integritet som var påfallande. Dessutom tog han för sig i klassrummet och dominerade ofta diskussioner och samtal på lektionerna – i konkurrens med Pjotr, som också var van att vara klassens centrum – så nyfikenheten hos klasskamraterna fick dem att närma sig honom. Först var det Lassas, som var yngre bror till en av bror Hurtigs klasskamrater, sedan Oki från Farsta och till slut även motvilligt Pjotr, som fick finna sig i att Arne blev den som ”spelade förstafiolen” i klassen, därför att deras klasskamrater rangordnade dem så.

Det vore mycket att säga att Pjotr var helt nöjd med situationen, men han köpte den och han och Arne kom länge bra överens – trots vissa politiska motsättningar. Den förstnämnde var en inbiten vpk:are, bokstavstrogen ut i fingerspetsarna, Arne bara rödvinsvänster, dessutom med fallenhet för liberala tankegångar, som att man måste lyssna på alla åsikter och att det inte fanns några enkla paketlösningar på svåra problem.

Svenne Stöt

Mojje, Jeppe, Lassas, Pjotr och Arne äter Hogga bogga

Skolan och festandet

Om man ska orda något om Arnes insatser skolmässigt under gymnasieåren så är det väl att han inte gjorde mer än nödvändigt, och ofta inte ens det. Liksom förut var han outstanding på många sätt i SO-ämnena, som ju intresserade honom, medan han mer eller mindre satt av de flesta andra ämnen. Tanken var ju, att han skulle läsa historia och där var inte intagningskraven så höga.

Desto mer tid ägnades åt festandet och i detta blev Arne också i centrum eftersom hans föräldrar varje helg åkte ut till landstället i Grödinge och Arne därför kom att disponera lägenheten själv. Den omvandlades då, enligt en metod som Arne och bror Hurtig utvecklat, till en festplats. Så här i vår tids säkerhets- och orostänkande kan man ju fråga sig hur Arnes föräldrar kunde tillåta detta. Men Arnes far, Alvar, hade en sund och bra inställning som format både Arne och hans mellanbror: ”Frihet under ansvar”. Så länge sönerna återställde lägenheten i befintligt skick hade föräldrarna inget att invända. Och det gjorde de efter varje helg.

Helg efter helg – med vissa undantag hos andra klasskamrater – samlades man alltså hemma hos Arne för att festa. Denne hade nu också släppt fixeringen vid Taube och vid sidan om visan åter släppt in popmusiken. Särskilt gruppen Moody Blues hördes på festerna, eftersom Arne i kraft av värdskapet hade ett visst bestämmande över musikutbudet. Kärnan i gruppen var, förutom värden själv, Lassas, Oki, Pjotr, Mojje (Arnes tidigare klasskamrat), Jeppe (från tvåårig linje), Libban, Gittan och Inga. Den senare var Arne betuttad i, vilket inte var helt obesvarat. Men det var svårt att få till det. Hon kom från ett högborgerligt, moderat hem och var en ”fin” flicka, medan Arne ur den synvinkeln var ett kliv nedåt. De velade fram och tillbaka, men kom inte till skott – vilket nog var bra. Eller, som Gittan sa många år senare:

– *Vilket osannolikt par det skulle ha blivit.*

Men när Arnes klass kommit upp i andra ring hade det tillkommit nya tjejer i den nytillkomna första ring. I en av klasserna gick det ett par sådana som Oki kände från Värmlandsvägen i Farsta och han drog in dem i festandet med ytterligare en tjej därifrån. Det var "Kakan", "Majsan" och "Annsan".

Arnes föräldrars vardagsrum modifierat för fest

Elevråd och skolpolitik

Som en självklar centrumfigur deltog naturligtvis Arne i det skolpolitiska arbetet på skolan och han och Pjotr blev med tiden ledande figurer inom elevrådet, i vilket senare också Jeppe drogs in. Med facit i hand kan man väl säga att elevrådet mycket var en tummelplats för unga självcenterade sprättar av det slag som både Arne, Pjotr och Jeppe kan sägas ha varit och något särskilt inflytande hade det inte. Men det gav en viss privilegierad ställning.

Så var det platsen för maktkamper.

I en sådan konspirerade Pjotr och Jeppe mot Arne för att få ut honom ur elevrådet. Självklart handlade det enkom om personliga skäl. De ville hävda sig mot Arnes centrala position. Vid ett "allmänt möte" genomförde man så sin kupp, som gick mycket enklare än de förmodligen tänkt sig. Den som skulle avsättas hade nämligen delvis tappat intresset för striderna och visste att han inte behövde elevrådet för att behålla sin position och integritet. Så Arne lämnade helt enkelt mötet, lojalt följd av sin flickvän och dessutom en del andra elever som därmed ställde sig på hans sida.

Arne blev inte ens förbannad på de bägge konspiratörerna. Han fortsatte att umgås med dem och brydde sig föga om elevrådet. Han ägnade sig hellre åt sitt kärleksförhållande. Men inför ett besök av Skoldirektionen på skolan behövde Pjotr en kumpan för en demonstrativ handling i protest mot detsamma. Denne insåg då, att Arne var den ende som var tillräckligt "galen" för att gå med på en sådan aktion. Eftersom den sistnämnde inte var främmande för att provocera ställde han upp på detta och iklädda frack överlämnade de bägge, som symbol för skoldemokratin, ett porträtt av Josef Stalin till representanten för Skoldirektionen.

Svenne Stöt skällde ut dem efter noter för detta tilltag, men porträttet hängde på väggen på Skoldirektionen i flera år därefter sägs det.

En representant för svensk skoldemokrati?

Gotlandsresorna om våren

Arnes föräldrar hade ju huset på Gotland, vilket naturligtvis också kunde utnyttjas för trevnad och samvaro, så våren 1973 företog han Oki och Mojje den första av flera resor ned till ön. För att vara säkra på att det skulle bli lyckat hade de laddat upp med en försvarlig mängd hasch och nedkomna till Visby inhandlade de tillräckligt med dryckjom för de dagar de skulle vara där. Ingen av dem hade visserligen åldern inne, men Arne hade lyckats med prestationen att få ut en skollegitimation som gjorde honom två år äldre än han i själva verket var. Så enligt den var han 20 år – och alltså berättigad till att köpa alkohol på systemet.

Man kan inte med bästa vilja i världen påstå att de utförde mycket nyttigt på dessa resor. Vad det gick ut på var att festa och förhärliga sig själva. Och det lyckades de bra med. Den här traditionen med resorna var från början enbart avsedda för grabbar, men våren 1978 lyckades Okis tjej snika sig med och dödsstöten fick de våren 1981, då Lassas tjej tog med sig ”Nunnan”. Därefter dog de ut.

Lassas, Mojje och Oki på gotlandsresa våren 1974

III: KAKAN

Då var de Gubbängens Gymnasiums ”legendariska” kärlekspar. Men det kunde ha tagit slut innan det hann att börja.

Kakan hade, som sagts, tillsammans med Majsan och Annsan plockats in i gruppen av Oki, som kände dem hemifrån. De sågs inte med särskilt blida ögon av den äldre tjejkärngruppen, där Inga ingick, men det mildrades något av att den senares lillasyster Tina var klasskompis med Kakan och Majsan, och alltså också kunde glida in. De tre nya tjejerna hade naturligtvis ingen koll på tidigare drama och spänningar som utspelat sig och ovetande om att Arne var lite betuttad i och gjort försök med Inga blev Kakan intresserad av honom. Det slutade en lördagskväll på våren 1974 med att hon övernattade med denne.

Arne blev nu så förvirrad att han inte visste vad han skulle göra. Han kände en stark attraktion till Kakan, men hade samtidigt något på gång med Inga – efter ett helt års arbete på detta – så han flippade helt enkelt ur och följde inte Kakan till dörren på morgonen när hon skulle gå hem. Det blev hon som istället fick gå in och säga hej då till honom.

Inte särskilt hedervärt!

Men, som sagts, Arne var förvirrad. Han blev tvungen att sätta sig ner och fundera på detta och kom ganska snart fram till att han var mer attraherad av Kakan. Vid nästa tillfälle fick han förklara situationen för henne och tydliggöra, att han väldigt gärna ville att de skulle vara ihop. Och så blev det.

Inga och Gittan i klassrummet

Glada sånger

Nu skedde det en förändring med Arne. Fram till nu hade sångskrivandet varit en sorts terapi i de svåra stunderna, ett sätt att ropa när allting verkade mörkt. Men plötsligt skrev han glada och positiva sånger – med Kakan i centrum. Det vore väl mycket sagt att säga att hon var intresserad av hans låtskrivande, men han skrev sångerna ändå. Redan några dagar efter att de blivit tillsammans kom den första,⁸ och sedan följde flera.⁹

Kakan

8 [En lycklig sommardag](#), april 1974.

9 De flesta finns inte inspelade, men en var t ex [Tror på dig](#).

Ett privilegium

Arne kände det verkligen som ett privilegium att vara tillsammans med Kakan under gymnasietiden. Det var en härlig känsla att gå till skolan och veta att man fick börja skoldagen med att krama och kyssa henne i korridoren. Genom att förhållandet för den åldern var långvarigt så hjälpte det till att etablera dem som ”skolans kärlekspar”. Inte minst förstärkt av Arnes framträdande position i elevkåren. Arne kunde med handen på hjärtat senare säga att de verkligen var förälskade i varandra.

Den första sommaren de var tillsammans for Kakan på språkresa till England och han kände det som en evighet innan hon skulle återvända. Men de skickade brev och han hade hennes bevarade ännu på ålderns höst. Hon hade lämnat ett fotografi som han skulle titta på på kvällarna, vilket naturligtvis blev upphov till en sång.¹⁰ Arne själv sommarjobbade den sommaren på Stureby sjukhus. Inledningsvis som sjukvårdsbiträde – vilket han inte stod ut med, så han fick fortsätta och ha ansvar för ett avdelningskök. I augusti köpte han sin Yamaha-gitarr.

Kakan och Arne på Farsta gård

10 [*Allt jag åtrår.*](#)

Gjorde mycket

Våren 1975 köpte Arne en systemkamera och blev en inbiten fotograf. Hans absoluta favoritmotiv var naturligtvis Kakan och han fotograferade henne i allt de gjorde. Och när fotografen många år senare gick igenom sina bilder och digitaliserade dem (han fotade nämligen allt i dia) blev han förvånad över hur mycket de hade gjort tillsammans. Detta förutom allt festande som pågick. De gjorde från maj 75 (före det hade inte Arne någon kamera) till februari 77 åtminstone två besök vid landstället på Grödinge, tre besök vid Kakans landställe i Dalarna, fyra Gotlandsvistelser (varav en arbetsommar, se nedan), två Skansenbesök, två promenaddagar i Svedmyraskogen och två runt Magelugnen, en utflykt till Farsta gård, en promenaddag i Diplomatan, en fjällvandring,¹¹ ett besök i Sigtuna, ett i Kolmården, ett vid Reymersholms spritfabrik, ett vid Kaknästornet och en konsert med Supertramp.

En ganska ovanlig sak var när Arne skulle göra specialarbete i tredje ring. Hans intresse för gotländsk medeltid hade nu vaknat igen och han ville dra i den tråden. En vän, Dasen, ville hänga på och det slog Arne att de kanske skulle kunna göra en gotlandsresa mitt i vintern. Men man behövde en till, varför Kakan fick följa med och göra sitt specialarbete ett år tidigare. Så skickade Arne in en ansökan till Skoldirektionen och bad dem betala – och det gjorde de. Resa och uppehälle, summa 1004:-.

Så gjorde Arne, Kakan och Dasen Gotland i januari. Och det var första gången som den förstnämnde var ner till Hoburgsgubben.

11 Arne förde dagbok, vilken kan läsas [här](#).

Lumpen

Sommaren 1975 hade Arne arbetat först som trädgårdsarbetare vid Stureby sjukhus och sedan som köksbiträde vid samma institution, till dess han i oktober ryckte in i militärtjänst vid Lv2 i Visby. Kakan hade varit på språkresa till Frankrike under sommaren och när hon kom tillbaka hade en tyska hon träffat i något sammanhang bjudit sig själv till att bo hos henne. Arne fick rycka in på resor till Dalarna och Gotland för denna inte särskilt roliga unga dam (hon hette Anette, men Arne och Kakan kallade henne sinsemellan arschlette). Självklart var det också hennes fel att en kondom gick sönder då Arne och Kakan älskade i det bortre lilla huset (för inte kunde det bero på det älskande paret), liksom att det genast ”fäste”, så att säga. På hösten valde Kakan att genomgå en abort.

När Arne ryckte in i lumpen var han i det tillståndet att han i princip var helt drogfri. Någon gång lite före sin 19-årsdag hade han prövat på och börjat röka hasch tillsammans med två av kamraterna – och det var något Kakan inte var så nöjd med att han gjorde när de började vara tillsammans. Ska man vara ärlig var det nog knappast någon mer än de tre som var nöjda med det, för de blev väldigt fnittriga och osociala på festerna när de hade ”rökt på”. De andra tyckte de var skitjobbiga.

Tidigt på våren 75 hade Arne blivit så bakfull att han kände en enorm motvilja mot alkohol och i april samma år hade han åkt på en hasch-psykos, så han fick fara med ambulans in till SÖS, dit Kakan fick åka för att hämta ut honom. Det gav honom en tankeställare och han upphörde i princip med att röka hasch. I stort sett genomgick han alltså lumpen helt drogfri. Det var bara kort före muck i maj som motviljan mot alkohol hade släppt och han började, ännu ganska försiktigt, att dricka igen. Till glädje för alla vännerna som tyckt att han blivit så tråkig när han bara drack juice på festerna.

Naturligtvis kunde inte Arne gå igenom lumpen utan att bli provocerad och om det var något hans vänner var överens om var det, att han *inte* kunde hålla käften och god min. Det gick bara inte! Alltså accelererade hans irritation och hans ifrågasättanden allt mer och han blev så besvärlig att man försökte få honom hemskickad med ”psykiska problem”. Då detta inte fungerade provocerade ett befäl fram en ordervägran, vilket ledde till arrest och senare civil rättegång (dom 15 dagsböter á 15:-). Problemet för befälen var bara, att han därigenom blev hela förbandets hjälte och efter det beslöt man sig för att stryka honom medhårs resten av lumpartiden. Plötsligt fick han kvällspermissioner för att kunna forska på Gotlands fornsal. Något som tidigare hade förvägrats honom.

Annars var det hemresa i stort sett varenda helg, där Kakan ofta låg i hans säng och väntade då han kom hem på fredagskvällen. Hon pockade på att få vara med honom varje permission, så det blev inte så väldigt mycket övrigt kompisumgänge. Men han var inte missnöjd med det. Kakan var hans kärlek!

Själv bedömde han sin största insats till att han, då han vid vakt i bivack under det sk ”fria kriget” – i kylan i mars mitt ute i den gotländska skogen – skrev och komponerade en sång utan papper, penna eller instrument och lyckade hålla den i minne tillräckligt länge för att få ned den.¹²

Arne och Kakan i Arnes säng

12 [Det växer en skog.](#)

Den bästa tiden

När Arne muckat i maj 76 var det dags för Kakan att ta studenten, vilket skedde i medelklasshemmet i Farsta, med föräldrar och släktingar som sig bör. Men denna sommar skulle Arne och Kakan få vara tillsammans. De hade sökt och blivit antagna som souvenirförsäljare vid S:t Hans konditori (han) och på Adelsgatan (hon) i Visby.

Bara några dar efter studentfesten bar det av till Visby, till Rosenhill, där de bägge skulle bo i ett rum högst uppe under taket. Så kom det sig att Kakan firade sin 20-årsdag hemifrån och de enda gästerna var Arnes föräldrar, Alvar och Maria, vilka redan åkt ned till stugan på norr.

Midsommarafton

Det var en underbar tid mindes Arne. Han och Kakan var varandra närmre än någonsin, gjorde romantiska

kvällspromenader, fotograferade sig i Kärleksporten, plockade blommor och levde nästan som i ett eget hem. De firade midsommar på Austers, men fann det vara så tråkigt att de åkte hem till lilla huset och var med varandra istället. Så kom vännerna Mojje och Oki på besök och Arne gjorde ett undantag och rökte på (sedan Kakan somnat). Grabbarna blev så höga att de

Kakan vid Sjömuren

från en raspig kassetbandspelarare tyckte sig vara på konsert på Murgrönan – där Beatles uppträdde.

Arne och Kakan i Kärleksporten

Ett lugnare besök var när Kakans föräldrar, Ess och Ge och morföräldrar, Kaj och Elof kom på besök. Under ett par dagar fick hon visa upp Visby för dem och de bodde också på Rosenhill.

Kakan med föräldrar och morfar och mormor i S:t Clemens ruin

Kakan har tagit körkort

Men sommarens höjdpunkt, åtminstone för Kakan, var när hon tog sitt körkort. När det var gjort väntade han i deras rum för att ta kort på den strålande glada tjejen och hennes glädje var så stor att hon ritade och tillverkade ett ”vykort” som hon 6 augusti skickade till Arne.

Men även de bästa tider har sitt slut. Efter några dagar uppe på norr, och umgänge med Ire Biresällskap, var det dags att resa hem. En respit fick de när Kakan fick låna föräldrarnas bil och bara de två åkte till Dalarna för några sköna dagar och en älskog som senare inspirerade Arne till en ”postum” kärlekssång till henne.¹³ Men sedan var det över och vägen mot slutet skulle börja, utan att de visste det. Hon skulle börja sina studier till agronom på annan ort och han börja historiekursen på Stockholms universitet. Och det skulle, som sagts, bli början till slutet på förhållandet!

*Vykort av Kakan A:son, skickat till Arne med texten:
”Puss från en som tagit körkort!”*

13 [Älska i solen.](#)

Det krackelerar

Det handlade aldrig om att känslorna falnade, varken för Arne eller Kakan. Det handlade om att de var för olika och att de kom från olika världar. Hon kom från ett ”perfekt” medelklasshem med den något (enligt Arnes och ett äldre pars, gemensamma bekanta till Kakans och Arnes föräldrar, mening) förtryckte pappa Ess och tre starka kvinnor, mamma Ge, storasyster Majsan och så Kakan. Arne hade aldrig några större problem med Kakans familj, men kände att han inte passade in. Motsatt tyckte Kakan att Arnes familj var alldeles för märklig och inte alls lika idyllisk och ”fin” som hennes egen var. Arne hade också en pessimistisk tro på människan och framtiden som starkt kontrasterade mot Kakans och hennes systers optimistiska som kom till synes i diskussioner de hade.¹⁴ Det värsta var nog emellertid, att Kakan aldrig skulle kunna omstöpa Arne till att passa in i hennes värld. Han var alldeles för oberäknelig och oförutsägbar för det. Men nog försökte hon!

Redan tidigt började Kakan ha synpunkter på vilka kläder Arne bar och hur han såg ut. Nu ville han aldrig senare på något vis hävda att det var unikt för henne, snarare ett vanligt kvinnligt drag i primathonans strävan att markera revir gentemot andra honor, men det skulle komma att sträcka sig längre än så.

Kakan tyckte om att de gick klädda likadant. Med likadana byxor och likadana kläder som en sorts manifestation för att de hörde ihop. Det hade Arne ingenting emot. Han tyckte snarast att det var gulligt och ville gärna höra ihop med henne. Men när det började komma till vad han uttryckte och hur han agerade inför andra, då började det gnissla. Det inskränkte för mycket på hans integritet och vem han var.

Egentligen mindes han på äldre dagar inte vad det var som Kakan ideli-

14 Efter en sådan med de bägge skrev Arne sången [*Och jag ska tro*](#).

gen försökte korrigera med honom. Men bråken blev fler och fler när de träffades. En sak som också irriterade honom var att hon inte ville känna sig bunden av honom när hon var hemma på besök från studieorten på helgerna.

– *Jag måste få träffa mina kompisar också*, menade hon.

Det irriterade Arne, för när han hade gjort lumpen hade hon gjort anspråk på honom varenda helg han var hemma. Men när det gällde henne själv så var det minsann annorlunda. Den typen av kvinnlig inkonsekvens skulle han komma att stöta på flera gånger under sitt liv. Detta att styras av känslor istället för rationalitet. Långt senare tänkte han att hon på sin nya studieort också mött nya förväntningar på hur man måste vara för att ”lyckas” och ”passa in”, som hon försökte överföra på Arne. Men det var naturligtvis en spekulaton, som Arne i och för sig trodde att det låg en hel del i.

Kakan och Arne, klädda likadant, i matrummet på Gotland

Det spricker

Efter att nästan ha varit ihop i tre år kände Arne att det aldrig skulle fungera. Det var verkligen med sorg i hjärtat han tog upp det, för han älskade fortfarande Kakan, men han kände att det inte kunde fortsätta på samma sätt längre. Precis i samband med uppbrottet skrev han en sång som uttryckte hans känslor inför hur deras förhållande tedde sig just då.¹⁵ Hade han dock vetat vilka konsekvenser det skulle få för hans liv de närmast åren hade han nog försökt ett tag till. Men det hade naturligtvis inte hjälpt! Kakan var på väg in i ett medelklassliv som Arne aldrig skulle kunna leva, fullproppad, som han var, av idiotisk stolthet, orealistiska(?) drömmar och ett ohejdbart driv av att alltid ifrågasätta och vilja se saker ur den anklagades synvinkel.

Men det var verkligen inget lätt uppbrott, varken för Arne eller Kakan och dörren mellan dem gled inte igen helt. Arne skulle landa i nästa avsnitt, ”De mörka åren”, medan Kakan gick till en kille på kursen som uppvakttat henne från början och kastade sig i hans armar för att trösta sig. Men Arne undrade efteråt hur lyckat det var, för han och Kakan hade ett återfall och älskade med varandra hemma i hans säng något halvår efter uppbrottet och då viskade hon i hans öra:

– *Jag tänker bara på dig när jag är med honom.*

Den sista bilden Arne fotograferade av Kakan, februari 1977

15 [*Tid att bryta opp.*](#)

Kakan hade för alltid en plats i Arnes hjärta! Men den platsen gjorde att han hade värk där ganska många år efter deras uppbrrott – innan han till sist stängde dörren. När denna krönika hade skrivits trodde Arne sig dock förstå att han däremot inte längre hade en plats i hennes hjärta.

Arne och Kakan på Strandpromenaden

IV: DE MÖRKA ÅREN

Om Arne, som sagts, vetat vad som väntade efter Kakan hade han nog försökt hålla fast ett tag till. Men det gjorde han inte. Han hade inte heller någon uppvaktande dam som han kunde slänga sig i armarna på utan var nu hänvisad till den s k ”köttmarknaden”. Ganska snart upptäckte han också vilket enormt tomrum som Kakan lämnat i hans själ. Då skrev han en av de kärlekssånger vilken han själv betraktade som en av de fyra-fem bästa han någonsin gjort och som på ett så enkelt sätt beskrev tomheten.¹⁶ Det blev inte bättre av att hon inte ville släppa kontakten, utan ringde då och då för att prata av sig, under åtminstone ett par års tid efteråt. För Arne var de samtalen svåra, för de påminde honom ständigt om vad han inte längre hade, men naturligtvis höll han god min. Den idiotiska stoltheten framför allt!

Med uppbrottet krackelerade Arnes självförtroende rejält och han ville ägna sig åt något som han tyckte gav honom någonting. Flykten blev forskningen kring medeltidens Visby, som han nu tog sig an på heltid. Något som naturligtvis gick ut över universitetsstudierna, men det sket han i då. Ihärdigt påbörjade han den forskning som faktiskt i grunden så småningom skulle förändra bilden av medeltidens Visby. Innan sommaren hade han fast forskarplats på Kungliga biblioteket och började den ihärdiga insamlingen av uppgifter om enskilda personer som levtt i det medeltida Visby. Volym för volym, under många års tid, nagelfors inte bara i Ortsregistren, utan vartenda namn i Namnregistren kollades. För vem som helst måste det framstå som rena mörkret, men ”nördfaktorn” i detta är just vad som gör det effektivt – och underhållande och rogivande för ”nörden” – och som gör att den senare blir så mycket bättre på det den är inriktad på än vem som helst annars skulle bli.

Den främsta lärdomen som Arne drog av universitetet då var hur okunniga lärare – denna djupt överskattade yrkesgrupp – är. Som kurskamrat med en hel kull lärare som skulle vidareutbildas insåg Arne att han var

16 [Annorlunda](#).

mer allmänbildad och kunnigare än de. En bild som inte ändrades när han senare i livet under flera år arbetade bredvid och som lärare själv.

Sperrman Arne

När sommaren kom hade Arne fått sommaranställning på SL som spärrvakt – även om vännerna föredrog att kalla det ”sperrman” – och där skulle han knyta tre nya vänkontakter för många år framåt. Den förste var Marvin, vilken hade det gemensamt med Arne att han varit pojkvän i samma familj som denne, nämligen i Kakans, men han hade varit tillsammans med hennes storasyster Majsan. Det var ju en fullgod anledning att gå ut och dricka pilsner och jämföra erfarenheter. Den andre var Crisse, som periodvis skulle stå Arne särskilt nära, och den tredje var Masse.

Spärrvaktsjobbet var som hand i handske för Arne eftersom han där kunde skriva och ordna upp det forskningsarbete som han dittills företagit sig, och det nya han utförde. Det var också utmärkt för att läsa in facklitteratur och då sommaren ändade bestämde sig Arne för att fortsätta. Särskilt som en egen bostad hägrade.

Crisse och Marvin i Kransen

Fest, Roskilde och köttmarknad

Det var mycket festa med vännerna Mojje, Oki, Jeppe och Ernie detta år och på sommaren drog de till Rockfestivalen i Roskilde. Med bästa vilja i världen kunde inte Arne efteråt säga att det var värt det för musikens eller festens skull. Det var mest skräm och fylla och han insåg att detta skulle bli enda gången. Enda ljusningen var en liten söt danska, men ack så ung, endast 18 år, som blev kär i honom och som han tillbringade mest tid med i hennes och hennes systers tält. De försökte hålla kontakten och han var t o m på hösten ner och hälsade på henne, men det var ju dömt att misslyckas. Då passade han också på att besöka sin ”eviga” klasskamrat, Eve, som flyttat till Malmö. De hade gått alla år i samma klass, utom årskurs två på gymnasiet, och de skulle komma att hålla kontakten under alla år framöver, även sedan hon utbildat sig till flygledare och flyttat till Brüssel.

Även på Gärdesfestivalen slog vännerna sina lovar och Arne hade svårt att hitta den där öppenheten och progressiviteten som förutsattes skulle fin-

Danskan, hennes kompis och syster vid deras tält i Roskilde

nas där, särskilt om man kände sig vilsen och längtade efter värme. Han gick hem och samlade sina intryck i en sång.¹⁷

Varje gång Arne gick ut på lokal var det till att spana efter damer, men det är nog så att karlar som är alltför ivriga utstrålar någonting som kvinnor förnimmer. Och hans erfarenheter senare i livet lärde honom att män som utstrålar detta inte är attraktiva. Det är istället självsäkra män som är det och till dessa hörde definitivt inte Arne vid denna tid. Flera sånger speglar hans sinnestillstånd.¹⁸

17 [Folkfest](#).

18 T ex [Kan inte tro på Amor eller Pan](#), [Morgonduell](#), [Vägval](#) och [På vägen som var stängd](#).

Lägenhet i Kransen

Så, i oktober 77 blev det klart att Arne kunde få överta hyreskontraktet på en etta om 35 m² i Kransen. 5000:- svart kostade det och det var fosterbrodern Fogel som ordnade den, men pappa Alvar stod för lånet av pengarna. Den blev snart centrum för festandet, vilket inte grannarna alltid uppskattade, och ”innevinet”, Val de Loire, flödade i glaset. Gärna uppblandat med Herrljunga cider. Åtskilliga gästnätter kunde ha givit inkomst, om det inte vore för det att det handlade om övernattande vänner. Särskilt en, Crisse, skulle mer eller mindre bo där – åtminstone officiellt – då han höll på och fipplade med en finska ute i Orminge. Ofta ringde han och meddelade:

– *Bädda sängen!*

Men han hann inte mer än dit förrän hon ringde och han likt en bumerang for i retur till ”The land of snakes”.

Som avslutning av året deltog Arne i Röstånga spelsällsorks höstkampanj.

Haspen smyckar köksväggen i Kransen

Babs

Det hände inte särskilt mycket på kärleksfronten och när det hände något så jämförde Arne länge med Kakan. Till slut insåg han att han måste skaka av sig henne, men det var inte det lättaste. Och dessutom föreföll det som om det ”inte fanns en tjej i hela världen som var intresserad av honom.” Men så dök Babs upp genom Oki’s tjej och de fick ihop det.

Babs var annorlunda än vad Arne tidigare haft erfarenhet av. Hon var inte intellektuell, stod med bägge fötterna på jorden, hade en sexårig son och skulle dessutom flytta till England, till sin pojkvän. Det var väldigt annorlunda förutsättningar, vilket öppnade nya dimensioner för Arne i ett förhållande som egentligen bara var till för ömsesidig sex. Det stärkte honom på sätt och vis, så när Babs verkligen skulle flytta till England och hon viskade att de skulle knulla hela natten smög han försiktigt iväg innan de kom till sängen. Det räckte för honom nu.

När Babs vid ett återbesök ett par år senare upprepade erbjudandet om att de skulle knulla hela natten gjorde Arne samma sak. Det var den kreativa sommaren 1981 och resulterade därför i en sång.¹⁹

Babs i sin säng

19 [*Snart har man uppgivit allt.*](#)

Misshandlad på Sergels torg

En mindre rolig upplevelse som förhållandet med Babs förde med sig skulle tima något senare. Hon hade en kompis, Majsan, som var väldigt fascinerad av Arnes gitarrspelande och sångskrivande och började dyka upp i hans lägenhet i Kransen. Från Arnes sida fanns inget intresse av någon affär med henne – även om hon såg ganska bra ut – så hon skaffade sig pojkvän på annat håll.

Vid ett tillfälle bjöd hon in sig, sin pojkvän och en kille, Stellan, till Arne för att de skulle festa. Snäll som han var sa han inte nej, eftersom de skulle fortsätta in till stan senare. Stellan var väldigt intresserad av Majsan, men också kompis med hennes kille, vilket skulle bli det utlösande. Under hela kvällen envisades Majsan med att sitta i Arnes knä och nojsa med honom, även om han försökte se obesvärad ut, och det fortsatte på tunnelbanan in till stan. Väl uppkomna på Sergels torg slog svartsjukan över på Stellan och helt utan förvarning började han rikta höga sparkar mot Arnes bröst och huvud.

Som tur var hade Arne tagit det lugnt med drickandet, vilket han faktiskt alltid gjorde vid denna tid, så han kunde backa och värja sig, så det var inte mer än ett par, tre sparkar som träffade honom i bröst och mage innan Majsans pojkvän stötte till och Stellan sprang iväg.

Majsan bönade och bad att Arne inte skulle anmäla, men han vände direkt hem och hade aldrig mer kontakt med någon av de berörda. Men problemet var inte de blåmärken som sparkarna orsakat, utan den osäkerhetskänsla som drabbade efteråt. Skulle han stöta på den här Stellan igen? Eller någon annan av samma sort? Det tog starkt emot att ens gå ut ur lägenheten och det krävdes stor koncentration och rationellt resonande varje gång för att övervinna farhågorna och gå ut. Men Arne tänkte inte bli innesittande och efter något år hade han arbetat bort traumat.

Upplevelsen var inte bara obehaglig för det fysiska och psykiska obehaget, utan för att detta med fysiskt våld var så fruktansvärt främmande för Arne. Visst hade han varit i slagsmål i småskolan, men sedan femte klass hade han aldrig utövat någon form av fysiskt våld mot någon människa – och skulle heller inte göra det under resten av sitt liv. När hans söner var i skolåldern, medan Arne fortfarande trodde på samhällspropagandan att bara män är de som utövar våld, så inpräntade han i dem att de kunde vara stolta över att så långt tillbaka som Arne visste (två generationer före Arne) så hade ingen av männen bland hans släktingar slagit sina kvinnor. Varken på Arnes pappas eller mammas sida. Senare, när han började släktforska, kom han i kontakt med sin äldsta farbrors första fru, Emma, och besökte henne i Västerås. Hon sa om Arnes farbror att ”han var i alla fall snäll”, för han hade aldrig slagit henne, så som hennes näste man skulle komma att göra. Och dottern i Emmas andra äktenskap berättade att hon fantiserat om att det var Arnes farbror som i själva verket varit hennes pappa, för hennes mamma hade berättat hur snäll han var – till skillnad mot hennes riktige pappa.

Våld och tvång var någonting som var fullständigt främmande i Arnes sinne.

”Förhållandet” med Lassas

Ett väldigt starkt stöd under de här åren var vännen Lassas. De satt i samma situation, längtandes efter förhållande och en dam att hålla sig till, och jagade en hel del ihop. De hade långa och djupa samtal och stöttade varandra. Arne hade börjat arkeologikursen på universitetet, men den här gången jobbade han istället helgextra på SL och tog inget studielån. Klokt nog, skulle det visa sig, för arkeologi var inte Arnes grej. Han avslutade studierna och återgick till sin forskning runt invånarna i det medeltida Visby.

Men en dag skulle arkeologikursen på exkursion till Birka och kvällen innan söp Arne och Lassas rejält och bestämde, att den senare skulle sova över hos den förre och följa med på exkursionen följande morgon. Men när klockan ringde hördes Lassas svagt upplysa sin värd:

– *Arne, jag följer inte med till Birka.*

Varpå Arne replikerade:

– *Inte jag heller.*

Istället gick de på matiné och såg Kalle Anka och höll på att bli utkastade för att de visslade i biljetten.

Oki och Lassas i Östergravar

Lassas blev den som landade i ett förhållande först av dem och det blev som att ”göra slut”. Plötsligt stod Arne själv igen. Inte så att det var total brist på damer, men det var inga som satte djupare känslor i honom.

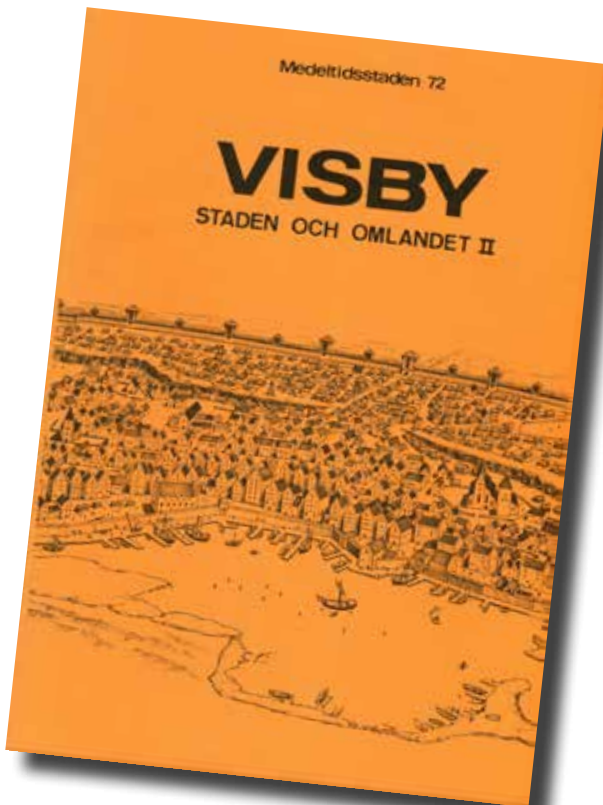
Jo, en gjorde det. Maria. Henne mötte han helt oförhoppandes på en fest i Årsta som han ramlade in på. Ung, vacker, en doft av kvinnlig färging och han blev förälskad. Men även om han inte hade någonting att hämta där så ledde det till att alla kvinnor i hans sånger från denna tid var ”Maria” och han skrev en rysligt vacker kärlekssång till henne som hon aldrig hörde.²⁰

20 [*Jungfru Maria*](#).

Det första forskningserkännandet

Det första erkännandet av att Arnes forskning kring de medeltida invånarna i Visby var viktig kom 1978, då han blev ombedd att medverka i Riksantikvarieämbetets skriftserie "Medeltidsstaden", nämligen volym 72, om Visby. Så som den som hade den bästa överblicken över källäget, i kombination med hans insikt i befolkningsförhållandena, fick han skriva två avsnitt om detta i skriften.

Det här erkände honom som en auktoritet på det medeltida Visby, trots avsaknaden av formell akademisk examen.

Den ”finska” situationen

Som helgextra på SL träffade Arne en sju år äldre finska, Ruut, som med sin tvillingsyster var konstnär, men måste försörja sig och alltså också jobbade som spärrvakt. Systrarna hade vernissage och utställningar, så de var seriöst siktande och hon var, till skillnad mot de andra damerna Arne involverat sig med, intresserad av hans sångskrivande – vilket smickrade honom. Rätt snart upptäckte han dock att han inte besvarade hennes känslor, men sexet var väldigt bra; hon tyckte om att vara undergiven och hennes fokus var på Arne. Han hade svårt att släppa det, men det blev helt på hans villkor. De träffades bara då det ”ryckte i snöret” på honom och efteråt hade han alltid väldigt dåligt samvete. Efter en sju-åtta månader insåg Ruut att han inte skulle satsa på henne och bröt förhållandet.

Så träffade han en annan finska, Mona, men hon var fyra år yngre än Arne. ”Lilla Paris” var inestället, där rödvinsvänstern hängde och där stötte de naturligtvis ihop. Samma visa där. Undergiven, väldigt bra sex, dåligt samvete och efter några månader vek hon av. Då höll samma sak på att hända med en tio år äldre svensk kvinna som Arne träffade när han var siamesisk tvilling med Crisse på en maskerad. Men den här gången bröt Arne själv innan den ”finska” situationen uppstod. Han insåg, att det bara handlade om att utnyttja kvinnornas känslor för sitt eget nöjes skull och en tredje gång gick det inte. Även om han hela tiden intalat sig att han inte givit damerna några löften om fasta förhållanden.

Arne skrev senare den självutlämnande sången *Efter nån tid* som beskrev situationen.²¹

Det var också någon gång under de mörka åren som Arne träffade Lena.

21 En annan bevarad sång från den här tiden är den deprimerande *Det går en dag i sänder*, som illustrerade tomheten och meningslösheten i Arnes tillvaro. Ytterligare en är *Så fan att man hittar ett ljus*.

En kvinnlig konstnär (menade hon själv i alla fall). Han kände ingen som helst attraktion till henne, men de hade väldigt roligt tillsammans som kompisar, men det sprack när hon förklarade för honom att hon ville att de skulle bli älskare också. Då fick Arne förståelse för de där tjejerna man som kille tycker är så jobbiga, som säger ”jag tycker jättemycket om dig, men bara som kompis”.

Efter det upphörde umgänget med Lena.

Det första gotlandsstipendiet

Det här året, 1979, hade Arnes forskning kring invånarna i medeltidens Visby blivit så välkänd och respekterad på Gotland att han fick sitt första i en rad av stipendier från ön för samma forskning. Något som ledde till att han höll sin första föreläsning på Gotlands fornsal. Han hade också påbörjat en bearbetning av en stor medeltida handskrift, ”Ivar Axelsson Totts räkenskapsbok för Visborg slott 1485-1487” vilket förde ihop honom med en lektor i nordiska språk, Evert, och de inledde ett samarbete i avsikt att publicera handskriften. Många timmar la de ned på Riksarkivet med att läsa, skriva rent och diskutera oklarheter. Detta projekt ledde till att han redan året efter fick ett ännu större forskarstipendium och en ny föreläsning på Gotlands fornsal.

När handskriften väl publicerades, tio år senare, hade det skurit sig i samarbetet mellan Arne och Evert. Den stora stötestenen var en lokalitet som i handskriften kallades för ”Klostret”. Arne menade att det handlade om något av de bägge hospitalen, Evert menade tvärsäkert att det handlade om nunneklostret. Den förste propsade på en not med en reservation, för självklart ansåg sig Evert, som den betydligt äldre och dessutom akademiskt examinerade av de två, att det måste bli som han ansåg. När då Evert vägrade denna så skar det sig och därför stod Arne bara med som ”under medverkan av” i publikationen.

Det var med stor tillfredsställelse som Arne 20 år senare, med hjälp av andra dokument, kunde visa att ”Klostret” i själva verket var hospitalsdelen vid S:t Jörgen och alls inte nunneklostret. Han hade haft rätt hela tiden!

Våldtagen – och Monkan

Sedan Lassas försvunnit ut med Inkan så blev Arnes umgänge allt mera Crisse, Marvin och Masse – och naturligtvis Oki, som fanns där hela tiden – och de två förstnämnda skulle assistera Arne som underhållare på nyårsfesten 1979-1980. Den skulle gå av stapeln på ”Mejan”, konstakademiens klubb, och förutom Arne var det Iregänget från Gotland som skulle ordna det (det var Haspen som gick på konstakademien och kunde hyra klubben). Det var mycket turbulens i anordnandet, bl a gjorde Haspen och några av de andra arrangörerna (dock inte Arne, han hade åkt hem tidigare) ofrivilligt inbrott på kungliga slottet, så när festdagen kom var den person som denna krönika handlar om helt slut. Då visade Crisse och Marvin prov på verklig vänskap. De försökte psyka Arne så mycket de kunde och gjorde allt för att stjäla honom – sådär i all vänskaplighet. Men festen kom igång och då blev Arne våldtagen!

Ni läsare tror förstås att krönikören skämtar, men det är dagsens sanning att han blev våldtagen, och det inför öppen ridå. Arrangörerna hade nämligen jour vid ingången, så inga obehöriga skulle komma in, och då Arne satt där i sin ensamhet kom en ensam, okänd tjej i kortkort, grenslade honom, öppnade hans gylf och plockade ut hans ”don”. Trots häpenheten svarade ”donet” på hennes ansträngningar, varvid hon drog sina trossor åt sidan förde in ”donet” i sitt ”don” och satte sig att rida den häpne dörrvakten. Kom någon in och skulle ner på festen gjorde hon ett uppehåll, men när denne försvunnit återupptog hon sin ritt. När hon var nöjd återvände hon ned till festen och jag tror inte ens de växlade ett ord under hela akten. Men hon hade absolut inte fått medgivande från Arne att göra detta, så enligt svensk lagstiftning (åtminstone nutida) så var det våldtäkt!

Den traumatiserade Arne återvände ned till festen och fram på småtimmarna började folk troppa av. Det var bara några få personer kvar och

han bjöd upp en ung, mörk tjej för att dansa. Det slutade med att de hamnade i hennes säng i hennes lilla lägenhet i Kristineberg. Så inleddes ett förhållande som till och från skulle vara i ett och ett halvt år. Och det var ett misstag!

Visserligen var Arne ganska förtjust i Monkan till att börja med, men inte ens fyllda 20 år när de blev tillsammans var det lite mycket ”militant rödstrumpa” över henne. Det var helt enkelt för mycket ”jag känner att det är så här” istället för ”jag har kunskaper att stå på”. Då talar vi inte om detta med jämställdhet, för det hade Arne förfäktat i hela sitt liv och skulle visa att han stod för under hela sin livsgärning, utan mer kränkhet bara i kraft av att vara kvinna.²²

En av de första saker de gjorde tillsammans var att åka ned till Gotland, sedan Arne fått det redan omtalade andra forskarstipendiet, och han skulle hålla föredrag. Sedan traggade de vidare till sommaren, då hon reste bort en längre period och Arne drog till Gotland med Marvin för några glada dagar. Genom Mini, från Iregänget, kom de i kontakt med några sjuksköterskor och bland dem befann sig Lotten. Det tände direkt mellan Arne och henne, hett och passionerat och när han kom tillbaka till Stockholm gjorde han en

Monkan med Arne på Gotland

22 Hon var direkt inspiration till sången [Sinnlighetens prästinnor](#). I sången skriver han att de var farliga för framtiden och han fick helt rätt. De lyckades göra om Sverige från ett öppet, förhållandevis tolerant samhälle till att bli ett där de som stod utanför åsiktskorridoren stigmatiserades och stöttes ut.

U-sväng tillbaka till ön och stannade där de dagar som var kvar till dess Lotten skulle återvända hem.

Lotten

Väl uppkomna på fastlandet bestämde sig dock Lotten för, att avståndet mellan dem var för långt, så hon skulle återvända till sin pojkvän. Arne hade inget annat att göra än att besviket acceptera detta. Så han återvände till Monkan och snart uppdagades det vad han haft för sig. För Lotten hade givit honom Clamydia, vilket Arne i sin tur gav Monkan. Anseendet för den tillfälliga damen sjönk kraftigt när han meddelade denna vad han fått av henne och hon vägrade tro det, utan istället sa:

– *Sluta att förfölja mig!*

Men Monkan ville att de skulle traggla på, trots att det kändes uppenbart för Arne att det inte skulle hålla i längden.

Under det här förhållandet kom Monkan hem en morgon från posten (där hon arbetade) och meddelade att John Lennon, Arnes stora förebild i Beatles, hade blivit skjuten. Inspirerad av det och i irritation över ett främlingsfientligt klotter på Sergels torg skrev Arne sången [*All you need is love*](#).²³ En sång som också uttrycker vad han drömde om istället för Monkan.

På förvåren fick Arnes farsa, Alvar, besked om att han hade cancer i magen, opererades och svävade under flera dagar mellan liv och död. Han kom sig, men Monkans ovilja att följa med Arne till sjukhuset och ett

23 Vid den här tiden skrev han också en av de få sånger som hade ett politiskt kontext, [*Öst och väst*](#).

litet têt-a têt han hade en kväll med en ung dam²⁴ fick honom att ringa och göra slut på förhållandet.

Men Monkan ringde efter ett par dagar och grät och bad att de skulle göra ett nytt försök och Arne klarade inte att avvisa henne. Inte heller senare på våren, då han gjorde ett nytt försök att bryta kunde han motstå hennes tårar. De tragglade vidare, ända fram till över midsommar.

Midsommaren firades som vanligt på Gotlandsegendomen och även Monkan var med. Hon hade, strax före att de skulle åka dit, varit på personalfest på Ålandsbåten. Väl hemkomna från Gotland meddelade hon Arne:

– *Jag har träffat en annan. Det är slut.*

Bomben slog ned och slet Arne itu!

Nu kunde man ju tänka att Arne skulle ha pustat ut och känt, ”äntligen tog det slut”. Men så blev på intet sätt fallet. Arne hade blivit gjord till ”hanrej” och att bli det kan slå undan grunden för vem som helst. Plötsligt ville han revanschera sig och fortsätta förhållandet, men nu var det definitivt slut. Monkan ville hellre spela andrafiol med den nya killen (som inte ville göra slut med sin ”riktiga” tjej) än att låta Arne revanschera sig. De mörka åren hade ännu inte kommit till ända. En ny karusell av köttmarknad och festande tog vid.

Så här i efterhand måste man ändå säga att sommaren 1981 blev en otroligt kreativ period för Arne. Han, Crisse och Masse drog ut för att jaga ”kött”, festa och slå ihjäl tristessen på ett sätt som han aldrig gjort förr eller senare. Efter en misslyckad kväll på ”Frontpage” tillkom den i deras kretsar ofta spelade klassikern *Three hunters*, som självironiskt driver med deras desperation. I kölvattnet på uppbrottet tillkom också ett par av de sånger som Arne betraktade som sina bästa,²⁵ men det var en hel räckta sånger som han skrev som alla hämtade sin näring i detta brutala upp-

24 Som resulterade i sången [Kanske nån gång i ett annat liv](#).

25 [Du säger att du inte längre är rädd](#) (inspelning dels med Arne, dels med hans söner Pigge och Gniddle) och [Duellen](#).

vaknande som ”hanrejeriet” var.²⁶ Men ibland var det också så att någon ouppnåelig dam kunde inspirera till desperat sång.²⁷

Men den här gången tänkte inte Arne sjunka ned lika djupt i dåligt självförtroende och uppgivenhet som efter Kakan och en dag bestämde han sig för att göra någonting helt oförutsägbart. Han gick och köpte en [Vit kostym](#) som en markering för att nu skulle ett nytt liv börja och att han fullständigt sket i Monkan!

Arne i sin vita kostym

26 Andra titlar från denna tid är [Fast vi två sitter i samma båt](#), [Tunnelbanedröm](#), [Efter grälet](#), [Försmådd](#) och [Mina känslors blomma är bruten](#).

27 [Jag vill ha dig](#).

Gotlandssomrar

Det var efter ett midsommarfirande på Gotland som Monkan hade gjort slut och Gotlandssomrarna var ett måste för Arne under alla år. När han sedan fick barn var det självklart att också de skulle tillbringa sina somrar där. På Gotland bevarade Arne och bror Hurtig också traditionerna från familjen och då var ett absolut måste, när det var fest, att det skulle sjungas allsång. Det var så självklart, att även den yngre generationen växte in i det som en naturnödvändighet, så gitarren åkte fram, i "Spanska hörnan" eller "Salen", och sångerna steg mot skyn. Allt medan cognacen flödade och cigarröken fördunklade verkligheten därutånför.

När sedan Arne, som det original han var, bytte musiksmak på äldre dar, till operett, "sweet" storband och svensk schlager från 30- och 40-tal (och bror Hurtig till opera), så portades all musik senare än 1959 i "Salen" när det var fest. Även det blev en självklarhet för den yngre generationen.

Arne med Alvars gitarr i "Spanska hörnan"

V: SAMBO

Kört från början?

Det stod en förändring bakom hörnet, men den kunde ju inte Arne se innan den kom. Hösten gick in med sedvanligt festande och Crisse hyrde nu en väns lägenhet, vilket skulle firas in med en stor fest, 11 september. Till den festen hade Masse, som hade en bakgrund med uppväxt inom Missionskyrkan, bjudit in ungdomsvänner, bl a en ung kvinna, Sambo, två år yngre än Arne, som han träffat i Missionskyrkans scoutrörelse i tidiga tonår.

Arne la märke till henne direkt när hon klev in. Hon var sötare än de flesta han sett och nästan lite blygt tillbakadragen. Under resten av kvällen satte han in sin charmoffensiv mot henne – men förgäves. När kvällen var slut hade han inte fått någon uppmuntran och hon vände hem. Arne plockade med sig en dam hem som han haft ett one-night-stand med tidigare och insåg att det var kört med den söta unga kvinnan. Men han hade verkligen varit attraherad av henne.

Några dagar senare, när Arne på kvällen låg och sov för att han skulle jobba natt i spärren, ringde telefonen och en röst sa:

– *Hej det är Sambo.*

Arne insåg genast att det var Crisse eller Masse som ringde för att driva med honom, för han hade berättat för dem hur attraherad han blivit av den unga kvinnan.

– *Javisst, det är klart det är Sambo,* svarade Arne och fånade sig lika mycket som Crisse/Masse i andra änden.

– *Men det är Sambo!*

– *Javisst, självklart. Oh vad jag tror på det.*

Här kunde det verkligen ha tagit en ände med förskräckelse, men plötsligt insåg Arne att det verkligen var Sambo och blev med ens klarvaken. Stammande förklarade han att han trott att det var Crisse eller Masse som

försökte driva med honom och de kom in på rätt väg igen. De bestämde att de skulle gå ut och äta, den 25:e – och så blev det.

Att Sambo varit så avvisande på festen berodde på att hon blivit förvirrad. Egentligen var hon tillsammans med en engelsman, som blivit utvisad från Sverige, och hon behövde ett par dagar på sig att fundera över sin situation. Som tur var kom hon fram till att hon ville lära känna Arne närmare eftersom hon blev lika attraherad av honom som han av henne.

Efter restaurangbesöket fortsatte Arne och Sambo hem till hans lägenhet i Midsommarkransen och där tog det inte lång stund förrän de var för-
enade i en djup kyss. Som av en händelse hade Sambo ett nattlinne med sig och övernattade – och därmed hade hon flyttat in hos honom. Inte uttalat, men i praktiken blev det så. Arne och Sambo blev sambos redan från första natten.

Sambo i nattlinnet

Hur kunde det fungera med Sambo?

Långt efteråt påminde Sambo Arne om, att en av hans vänner tidigt frågat honom hur han kunde vara ihop med Sambo, som inte hade en intellektuell läggning. Svaret blev:

– *Vem fan skulle vilja vara tillsammans med en sån som jag?*

Naturligtvis var det inget svar eller orsak, men Arnes erfarenheter av ”intellektuella” flickvänner var att de inte var särskilt märkvärdiga. Åtminstone inte om de hade medelklassbakgrund.

Kakan, t ex, hade egentligen varit väldigt förutsägbar. Född i en präktig familj skulle hon studera, göra yrkeskarriär, gifta sig, skaffa barn och hus och leva ett förutsägbart medelklassliv, förmodligen präglad av medelklassens värderingar och kollektiva krav på rättning i ledet. Det är naturligtvis inget fel i det, utan utgör snarast den svenska ”drömmen”/”modellen” och de flesta Arne kände var lika förutsägbara. Men en sådan person kunde inte interagera med Arne, eftersom han var så oförutsägbar. Det var omöjligt att veta var han skulle sluta. Ville det sig väl skulle han kunna bli något ”stort”, som alla trodde när han var liten, men om omständigheterna visade sig ogynnsamma skulle det kunna gå fullständigt åt helvete. Sedan fanns alla möjligheter däremellan. Kakan och många andra hade bara ett spår att följa, för Arne fanns det flera.

Sådana förhållanden kan fungera i ungdomen, och kanske när man blir äldre, men inte i ”produktiv” ålder, med karriär, trängsel i status- och befordringskön, beroende av andras omdömen m m. Då gäller i allmänhet ”lika barn leka bäst”.

Sambo var i samma situation som Arne. Hon kom verkligen inte från något präktigt hem. Trots den religiösa bakgrunden var det visserligen ett liberalt hem, men hon hade haft en otrygg uppväxt, med rigida krav på sig mitt i det liberala och föräldrar som bråkade och inte drog jämt. För

henne hade det blivit att ta dagen som den kommer och anpassa sig efter omständigheterna i strävan att uppnå temporära mål. Precis som Arne. Vägen var krokig och inget klart slutmål fanns.

Så kunde Sambo, sedan de varit ihop något år, bestämma sig för att nu ville hon byta jobb. Arne hade blivit inkallad av systemen Louise att jobba på Fritids på en skola i en invandrarförort och fick snart fortsätta på ett annat, där han blev kvar flera år. Han hade alltid bra hand med barn, lätt att få kontakt med och var omtyckt av dem.²⁸ Då kom Sambo på att hon också ville jobba med barn och fick en kort period jobb på dagis. Men efter sommaren stod hon utan arbete och Arne fick klara bägges försörjning, i väntan på att hon kunde börja utbildningen till barnskötare. Man anpassade sig efter omständigheterna.

Den första bilden av Arne och Sambo tillsammans

28 Det hade bl a syntts när han med vännen Ernie, brorsa till Oki, och dennes flickvän skulle vara barnvakt åt Pelle i Farsta. Pelle var otröstlig när mamma hade försvunnit men sökte sig inte till Ernies flickvän, som han kände, utan till Arne för att få tröst. Det resulterade i sången [Pelles blues](#).

En tid av kärleksrus

Hur otroligt det än förefaller med många års facit i hand så var Arnes och Sambos första år ett år av kärleksrus. De hade inte något enda gräl, inga motsättningar eller störningar utan trivdes oerhört bra ihop. Det var en fulländad limerans! Det enda störningsmomentet, en tid i början, var Arnes djupa fjättring i ”clit power”. Från slutet av 60-talet och en lång bit in på 70-talet låg sexualdebattens fokus länge på kvinnors svårighet att få orgasm med sina män. Eftersom Arne var en genomhyvens man, för jämställdhet och mäns och kvinnors lika villkor, så blev det en självklarhet att han i första hand skulle se till att hans kvinnliga partner hade det bra när de hade sex. Det här gjorde att det ibland läste sig för honom själv och han fick inte orgasm. I Arnes och Sambos fall dröjde det flera veckor innan han kom när de hade sex och det blev istället ett orosmoment för hans partner. Men de kom över det och sedan var allting bra.

För första gången sedan Kakan kunde Arne nu också skriva glada och positiva kärlekssånger²⁹ och han började ta tag i sin forskning igen.

*Den sötaste som Arne varit tillsammans
med*

²⁹ Som t ex [Det känns så bra Maria](#) och [Till Sambo](#), bägge sånger direkt dedikerade till Sambo.

Verklighetens bistra ansikte

En väldigt störande händelse inträffade under hösten 81, då Arne fick klart för sig att en av hans närmsta vänner satt häktad för att ha bringat en annan människa om livet. Eftersom Arne kände vännen så väl insåg han med en gång att detta måste vara exceptionellt. Hans vän kunde inte göra en fluga för när, så hade detta verkligen skett måste det ha varit under extrema omständigheter.

Vännens flickvän tog genast kontakt med Arne och de två blev de som fick rätt att besöka honom under häktningstiden. Under hela denna långa process var Arne på varenda rättegångsförhandling och alltid var det många andra av de gemensamma vännerna där för att ge stöd. I Tingsrätten fälldes vännen för vållande till annans död, med sex års fängelse som påföljd. Domen överklagades till Hovrätten och det var där något av ett mirakel inträffade. Exakt ett och ett halvt år efter att incidenten som vännen var anklagad för inträffat skulle dom meddelas. Domen sänktes till tre års fängelse för vållande till annans död och eftersom häktningstiden inräknades och straffet halverades kom domarens helt osannolika besked till vännen:

– Du är fri att gå hem.

Varje gång Arne tänkte på detta efteråt blev han rörd, men då det hände gick han ut i en försal, ställde sig och storgrät – av ohämmad glädje!

Kärleksruset dämpas

På våren 1982 bestämde sig de förälskade Arne och Sambo för att förlova sig. Något äktenskap skulle det inte bli tal om, det deklarerade han, för i hans släkt ”gifter man sig inte”. Men 1 maj växlade de ringar och på sommaren tillbringade de mycket tid på egendomen på Gotland, bl a när bror Hurtig fyllde 30 år. Det skulle också bli Alvars sista sommar på ön, vilket ingen visste då. Han hade för övrigt med öppna armar tagit till sig Sambo, som tyckte om att sjunga och vara med på allsång, och som var mycket mer öppen mot honom än vad tidigare flickvänner varit.

På sensommaren bestämde sig Arne och Sambo för att ta med hennes småsyskon, Ellie och Vince, ut på landstället på Grödinge och där inträffade en olycka som skulle få konsekvenser. Arne ramlade baklänges över en stor blomkruka av järn, när han backade för ett bi, och hans ena knä hoppade ur led. Efter en timmes väntan kom ambulans och ambulanspersonalen drog knäet rätt, varpå följde tre månaders gips och sjukskrivning.

Det här ruskade om Sambo ordentligt. På något sätt hade Arne framstått för henne som nästan osårbar, odödlig, som en trygghet för en som kom från en otrygg bakgrund. Men plötsligt visade han sig vara lika opålitlig som vem som helst. En människa som alla andra. Det här förändrade situationen, vilken inte förbättrades av att Sambo plötsligt var arbetslös i väntan på att påbörja utbildningen till barnskötare på våren.

Deras situation ruskades om. Plötsligt grälade de, var oense och Sambo grät. Intill nu hade också Arne skött allt med handling, matlagning, disk och tvätt, men när han var gipsad måste Sambo hjälpa till med det, vilket var svårt, då det blivit en sorts självklarhet att Arne skulle sköta sådant.

Det var en mödosam väg tillbaka och i detta smög sig också en känsla

som Arne knappast känt sedan tonåren in, svartsjuka, och de enda sångerna som Arne någonsin skrivit på detta tema kom till, gödda av den nya situationen av osäkerhet och gräl som dykt upp.³⁰

Mot slutet av året hade de stabiliserat situationen, för det var inte så att deras kärlek till varandra tog skada av detta. Och för första gången skulle Arne möta Sambos kristna släktingar i Dalsland. Det var en intressant situation eftersom Arne aldrig trott på gud och var negativt inställd till alla ensanningsidologier, oavsett om det var religiösa³¹ eller politiska, som t ex kommunism, fascism och radikalfeminism. Men Arne hade också en väldigt öppenhet och respekt för att andra hade andra åsikter än vad han hade – så länge de inte ansåg att de hade rätten att tvinga Arne att göra det ”rätta” – så det gick bra och med åren skulle han bli respekterad och omtyckt av hennes släktingar. Trots att han inte var kristen.

I slutet av året började det också stå klart att Alvar, Arnes pappa, hade en problematisk cancer och Arne bestämde sig för att intervjua honom om hans liv. Han tog hjälp av Oki och under två dagar blev det totalt en tre och en halv timmes lång intervju och samtal. Det möjliggjorde för Arnes barn att under sin uppväxt lära känna sin farfar, även fast han var död.

De nyförlovade

30 [När jag är trött och tung](#) och [Retroaktiv svartsjuka](#).

31 Arne hade väldigt dålig erfarenhet av vännen Ullmans frälsning i Pingstkyrkan och hade med tanke på den skrivit sången [I ljuset av sin egen glans](#).

Första historievetenskapliga publiceringen av egen kraft

Ett nytt erkännande i sin forskning fick Arne i 1982 års exemplar av tidskriften "Gotländskt arkiv", då han fick sin första historievetenskapliga artikel där han själv valt ämne publicerad. Sedermera riksheraldikern, Henrik Klackenborg, gav den högsta betyg:

– *Den är bara på tre sidor och redan efter en halv har man tappat tråden.*

Arne hade nu gått in för gotlandsforskningen. Runt årsskiftet 1981 och 1982 hade han försökt intressera flera skivbolag för sin musik, men utan att få något positivt gensvar. Efter det gjorde han aldrig några nya försök. Men han slutade inte göra sånger, för det var egentligen det han kände som sin "grej".

Alvar dör – och den första resan till Rom

På våren 1983 stod det klart att Arnes far, Alvar, led av en obotlig cancer i magen och inte hade lång tid kvar att leva och den 8 juli samma år avled han. Arne var då med Sambo, hennes föräldrar (Evert och Berit) och småsyskon (Ellie och Vince) på Gotland och bodde, tack vare Arnes status som gotlandsforskare, i Fornvännernas ”Johan Målares hus” vid Domkyrkan. Dagligen hade han telefonkontakt med mor Maria och ingen av dem trodde det skulle gå så fort. Men Alvar hade själv fått en påhälsning från andra sidan och visste när han skulle dö, så när Maria berättade att Arne skulle komma hem på måndagen sa han:

– *Då är det för sent.*

Vilket det också var.

Sambo med moder och småsyskon på Domkyrkans kyrkogård

Arne (och Sambo) hade försökt få lägenhet i samma område som hans far och mor, för att han skulle kunna vara modern hjälplig med fadern under dennes sista tid, eftersom denne vägrade dö på sjukhus, men den ramlade inte in förrän året efter. Men då återvände Arne till området där han vuxit upp.

Alvar var en speciell person. Antingen gillade man honom eller så gjorde man det inte. Ungefär så som många skulle komma att uppleva Arne. Men han var en kärleks- och omsorgsfull far och månade mycket om sin familj och sina barn. Arne hade haft ett ganska jobbigt tonårsuppror mot honom, eftersom han ville styra och bestämma hur sönerna skulle klä sig, se ut och uppföra sig. Men han förfäktade alltid mottot ”frihet under ansvar” och respekterade sina barns integritet. Något Arne, som sagts, skulle föra vidare till sina egna söner. Det blev en något dämpad sommar därefter, vilket kanske var anledningen till att Arne skrev en sång om hur han tänkte att sommartillvaron kunde vara.³²

Till nyåret gjorde Arne och Sambo sin första utlandsresa tillsammans, till Rom, med bror Hurtig och hans Ankan som ciceroner och resesällskap. De passade på att bli välsignade av påven och bevittnade ”den heliga snorkråkan”.

Det mest glädjande detta år var att den häktade vännen, som redan omtalats, frigavs samma dag som dom föll i Svea hovrätt.

Påven gräver efter den heliga snorkråkan

32 [Bedräglig frid.](#)

Umgänge i parförhållanden och den biologiska klockan

Av någon märklig anledning tycktes det som om alla Arnes vänner ungefär samtidigt ”stadgade” sig. Och så skulle de gifta sig, förstås. Först ut var Marvin och sedan följde de övriga. Crisse och Masse skaffade sig varsin dam från Polen, sedan de starkt engagerat sig för Solidarnôś-rörelsen där. Stor fest var det på Tullkrogen vid Skanstull, då för tiden stamlokal för Arne, Crisse, Marvin och Masse, när de återvände efter att ha kört ned en busslast med hopsamlad hjälp. Lassas, Mojje, Jeppe och Oki var snart också gifta, det var bara Arne (och bror Hurtig) som stod emot (men i slutändan hade alla skilt sig, utom Arne, bror Hurtig, Marvin och Mojje). Ett nytt par som dök upp i umgänget var redan gifta. Det var Sambos vän Annie, som hon träffat på Kibbutz i Israel, vilken var gift med den engelske James, vilka plötsligt flyttade in på gatan bredvid Arnes mamma Maria. Det var verkligen ett sammanträffande! Men de skulle också snart skilja sig.

Vad Arne (och bror Hurtig) dock inte kunde stå emot var ”den biologiska klockan”. Först ut var även i detta avseende Marvin, snabbt följd av Jeppe. Sedan följde Lassas, Oki, bror Hurtig och Masse, så kom Arne själv, följd av Mojje och Crisse (som hade fått en dotter redan på 70-talet, men han föll in ändå). Allt inom tre år. Arne hade sedan länge bestämt sig för att inte skaffa några barn men kunde i längden inte stå emot kraften i ”den biologiska klockan” hos Sambo. Samtidigt började vissa orosmoment kännas för Arne i förhållandet.³³

Masse gifter sig

33 [*Det är inte längre som förut.*](#)

Mitt i allt detta fyllde huvudpersonen i denna krönika 30 år, med stor fest på hans arbetsplats. En lokal som under åren skulle bli föremål för många fester. Inte minst körde han och Crisse gärna fest ihop, eftersom de var födda på samma datum (dock med den senare som tre år äldre).

Arne på 30-årsfesten

De första trevande stegen inom teater

Vännen Oki hade satsat på teater och Dramatens elevskola, men inte kommit in. Redan när de gick på gymnasiet tillsammans hade de sökt teater som tillval, men det var bara de två, plus Libban i klassen, som sökt det och eftersom det var ett minimum om minst fem deltagare blev valet att antingen byta skola eller strunta i teatern. Varken Arne eller Oki ville då byta skola utan blev kvar i Gubbängens gymnasium.

Men Oki hade fortsatt med teater inom fria grupper och nu jobbade han med en grupp i Rågsved och drog in Arne för att skriva sånger till deras föreställning.³⁴ Den senares umgänge med en del av dem i denna teatergrupp, och andra, inspirerade honom också att skriva en sång om den självgoda människan, som vet bäst.³⁵ Svensken i ett nötskal?

Oki drog in Arne i teatersvängen

34 En spelades in, [Den frukt som du smakar på](#).

35 [Du är bäst](#).

Forskning i Archiv der Hansestadt Lübeck

1985 blev Arne för första gången publicerad i den nationella tidskriften "Fornvännen" och det i direkt polemik mot den då oomtvistat "störste" inom Gotlands och Visbys medeltidshistoria, Hugo Yrwing. Det var ett mått på det kunskapsdjup i och översikt över gotländsk medeltidshistoria som Arne uppnått och var förmodligen direkt avgörande för det stora forskarstipendium han erhöll för forskning i Lübeck's arkiv. Summan var 25.000:-, vilken skulle täcka resor, uppehälle, förlorad arbetsinkomst och eventuella kopieringskostnader.

Under en och en halv månad utförde Arne sitt forskningsuppdrag i den forna hansestaden, utrustad med "Det centrala tyska ordförrådet", kamera och ett antal kollegieblock. Varje vardag, från att arkivet öppnade till dess att det stängde, satt han där och gick igenom vad som fanns (vid denna tid låg fortfarande arkivet i Östtyskland, så det handlade om avskrifter och fotokopior som tagits före andra världskriget). Värst var det på helgerna, då han satt ensam på sitt rum. Men två liter vin i en dunk kostade bara fem kronor, så han fick trösta sig med det.

Vad som var omtumlande för Arne när han anlände var hur förberett allting var. På arkivet var redan forskarplats iordningställd och man visste mycket väl vem han var. Han insåg att även i forskningskretsarna i Tyskland var han känd som hanse- och gotlandsforskare – trots att han än så länge bara publicerat enstaka texter. Det bekräftades när han bjöds in på middag hos den åldrige professor Wilhelm Koppe (som 1933 skrivit sin avhandling om Stockholm och Lübeck), tillsammans med Jürgen Wiegandt (som skrivit en visbyrelaterad avhandling). Det blev en trevlig kväll, trots språkförbistringen. Arne förstod att han väldigt mycket hade landsantikvarien i Visby, Gunnar Svahnström, att tacka för att han var så väl "etablerad" på tysk botten som han var.

Språket var väl det största problemet. Arne hade helt struntat i C-tyskan det året han läst det på gymnasiet och tänkte att han skulle klara sig på engelska. Men, ack vad han bedrog sig! Ingen var villig att prata engelska i Tyskland. Inte ens på McDonalds (där man dock kunde få gott öl till hamburgaren). Så det var bara för Arne att försöka prata tyska, vilket gick över förväntan med hjälp av ”Det centrala tyska ordförrådet”.

Det nutida (ovan) och det medeltida ”Rathaus” i Lübeck

Rom och Warszawa

Arne hann knappt hem från Lübeck innan det var dags att anträda nästa resa. Nu var det tredje vändan Rom med Sambo som gällde, denna gång åter med bror Hurtig och Ankan. Den senare var gravid i tredje månaden, så det gällde att smida medan järnet var varmt.

Arne och bror Hurtig gick inte på shoppingtur i Rom

Till sommaren semestrade Arne och Sambo med Crisse och hans polska fru, Slava. De tog båten från Nynäshamn till Gdansk, för vidare befordran till Warszawa, för att bo hos Slavass föräldrar.

Det var verkligen en upplevelse att komma till ett Östeuropeiskt land innan muren föll. Det fanns inte toapapper att köpa i affärerna, på Ölgatan i Warszawa kunde inte en enda öl uppbringas och serveras – men däremot fanns det vodka. Vid en promenad i förorten passerades en

bäck, som var alldeles oljigt grågrön och stank vedervärdigt. Imponerande var däremot hur polackerna återställt den gamla staden, och framförallt det kungliga slottet, efter andra världskriget.

Sordin på stämningen var att Slava, när de anlät till Warszawa, blev uppenbart ointresserad av att ta hand om sina gäster, vilket istället hennes sväger Rikhard gjorde. Men det hindrade inte att Arne och Sambo tillverkade en avkomma under sin tid där. Sordin på stämningen la också det faktum att de, som skulle åka hem tidigare, blev rånade av ficktjuvar på tåget. Men som tur var hade Arne lagt det mesta i botten på fotoväskan, så de klarade sig lindrigt.

Däremot fick Arne och Sambo ta hand om två stackars finlandssvenskor och hjälpa dem över chocken. De gjorde sällskap på båten och där berättade de bägge unga damerna att ”finnar är det dumaste folket i världen”. Ingen grannsämja där inte.

Sambo och Arne klev av båten i Visby.

En av de återställda salarna i kungliga slottet

Slottet efter Andra världskriget

Det första engagemanget i medeltidsveckan

Sedan ett par år tillbaka hade Medeltidsveckan arrangerats i Visby. Det blev en självklarhet att Arne tillfrågades om han inte ville vara med och medverka. Då hade man väl tänkt sig att han skulle hålla föredrag, men Arne satte sig istället och skrev ett antal sånger med tema i medeltidens liv och Visbys historia och sommaren 1986 var det dags för det första sångprogrammet, i S:t Lars' ruin, vilket också Oki deltog i. Det resulterade i att Gotlands radio gjorde en studioversion av det och sände som radioprogram.³⁶

Programmet kördes även påföljande sommar, men sedan blev det stopp, p g a att Pigge föddes. Det återupptogs dock senare, men då som en musikal.

Det första framträdandet på Medeltidsveckan

36 Ett utdrag, [Moderns sång](#), här.

Cabaret 69

Återigen kom Oki och ville dra in Arne i hans teaterengagemang. Denna gång handlade det inte bara om att skriva sånger, utan även att jämte andra skriva manus och att agera på scenen själv. Temat var kvartersbordellen och horor och samtliga deltagare, inklusive Arne som ännu inte börjat studerat ämnet, gick till verket inbillande sig att de visste vad det handlade om. Med facit i hand var det oerhört naivt och okunnigt, lika okunnigt som hos dagens svenska politiker- och journalistkår, men publiken uppskattade det.³⁷ Arne skrev också sånger till föreställningen.³⁸

Men ännu kände sig inte Arne säker i detta forum med teater. Men han började fundera över en idé till Medeltidsveckan.

Arne i inledningsnumret

37 [Inlednings- och horscen.](#)

38 [Inledningssång](#), [Horans sång](#) och [Kom jag vill.](#)

VI: BARN

Pigge anländer

Arne och Sambo hade haft långa samtal om detta med barn innan den förstnämnde gick med på det. Motivationen för att inte skaffa barn för honom var, att det var en rutten värld de levde i. Med tanke på hur det svenska samhället utvecklats sedan dess, så att det närmast är som 30-talets Tyskland, med självcensur, stigmatisering av dem som ifrågasätter det ”rätta”, strypt åsikts- och yttrandefrihet m m, så ansåg Arne ännu på äldre dar att hans grundinställning varit rätt. Men han var också väldigt glad åt sina välartade barn.

Men det var inte lätt att producera dem. Sambo hade stora problem med att bli gravid och det prövades feberkurvor, med avling ofta kl 05.00 på morgnarna, och annat, så att säga att det var ett nöje vore att handskas ovarsamt med sanningen. Lösningen i slutänden blev hormonbehandling, och då tog det.

Det var den sista kalla vintern under den senaste köldperioden, åren 1975-1987. Graviditeten visade inga tecken på att fullbordas och till slut blev det färd in till BB ändå. På Lassas' frus, Inkan, inrådan hade Arne och Sambo gått flåskurs hos Sheila, som propagerade för att föda hemma, och att förlossningen var en förlängning på orgasmen. Turligt nog var Arne, och även så småningom Sambo, skeptisk(a) – och tur var det. Väl inkomna på BB visade det sig att fostret snott in sig i sin navelsträng, och satt som i en sele. Varje sammandragning ströp syretillförseln, så det blev till akut kejsarsnitt!

En något stressad Arne fick vänta utanför operationssalen till dess dörren slets upp, en sköterska kom utrusande med ett spädbarn på armen och utbrast:

– *De skar honom i huvudet!*

Det var inte något som direkt var ägnat att lugna den nyblivne fadern,

men det visade sig att det inte var så farligt som det först lät. Mamman hade blött så mycket vid kejsarsnittet att sikten varit dålig och de hade råkat göra ett litet snitt på huvudet. Efter omplåstring och tillverkning av en provisorisk mössa fick pappa hålla sin kronprins och sedan lades han i kuvös, i väntan på att mamma Sambo skulle komma sig något efter bedövningen. Arne bar sonen till henne och hon fick inspektera sin skapelse, trött av bedövningsmedlet så att hon höll på att somna ideligen. Den första frågan var:

– *Har han liten snopp?*

Eftersom den nyföddes föräldrar hade lite svårt att bestämma sig för vad kronprinsen skulle heta stod det helt enkelt bara i födelseannonsen: *Natus primus filius Arni et Samboæ*. En viss osäkerhet rådde kring den feminina genitivändelsen, men risken var att det skulle läsas ”samba” – och någon dans var det ju inte.

Den första bilden på Pigge

Hormonella förändringar och en förändrad levnadssituation

Graviditeter får oväntade följder som ingen hade kunnat tänka sig, allra minst den gravida. Men så blev fallet med Sambo efter att Pigge fötts. Det skedde en hormonell förändring som i kombination med hennes otrygga uppväxt skapade en mer protektiv inställning till det egna hemmet. Det var naturligtvis inget som kom plötsligt, utan stegvis, och innebar att Arnes hem inte längre skulle vara centrum för umgänget. Sambo behövde det som en skyddad tillvaro istället.

Alltsedan tonåren hade Arne varit mer eller mindre ”the leader of the pack”. För honom var det en självklar position, utan att han ens tänkte på det, även om han absolut inte dominerade stort. I bekantskapskretsen fanns många lika självupptagna figurer som han, men för det mesta hade fester och annat kretsat runt Arne. Nu hade visserligen Pigge fötts, vilket i sig var ett skäl för att minska på folk närvaron i bostaden, men länge var han inga problem i det avseendet.

Sambo kände behovet av att vara fredad i hemmet och ha kontrollen där och Arne hade inget annat val än att stegvis anpassa sig. Men det skulle komma att lämna spår i förhållandet. Främst i att kommunikationen

Mitt hem är min borg. Pigge på mammas mage

blev sämre, i det att Sambo var väldigt oförstående för Arnes synpunkter och känslor i detta och annat.

När det kom till barnledigheten blev det också en självklarhet att Sambo ville ta ut den själv. Arne hade annars varit inställd på att ta sin del men respekterade naturligtvis Sambos vilja. Dessutom skulle han förfäkta varje familjs rätt att bestämma detta själva, även sedan staten med auktoritär lagstiftning ”märkt” en del av barnledigheten som ”pappaledighet”. Staten har inte rätt att lägga sig i familjers interna angelägenheter!

Kusin Iwan och Pigge på Gotland 1989

En väldigt bra pappa

Arne skulle visa sig vara en väldigt kärlek- och omsorgsfull pappa. Ovanligt nog sa Pigge "pa-pa" innan han sa "ma-ma" – trots att det var mamma Sambo som var hemma den första tiden. Det berodde främst på att mamma Sambo hade svårt att vakna när den lilla killen skrek. Så på nätterna och den mesta tid när Arne var hemma var det han som gick upp och tog hand om vad som skulle göras, även fast han arbetade. Det här gjorde att Pigge senare också lärde sig, att när han ville krypa upp till tryggheten i föräldrasängen så var det till pappa man gick. Mamma sov så tungt att hon inte flyttade på sig – och gjorde hon det var det synnerligen surmulet. När lillebror sedan anlände och de bägge två skulle ligga i föräldrasängen låg pappa utmed kanten på sidan, som ett frimärke, och de delade på merparten av hans sängutrymme.

Pigge med pappa i sängen

Arne skötte också huvuddelen av hemarbetet. Han handlade, lagade mat, diskade och skötte tvätten, som en självklarhet, och när han var hemma bytte han på barnen. Åtskilliga var de kvinnor som var avundsjuka på Sambo för hennes partner, men det var inte alltid hon uppskattade det. Hon irriterade sig ofta på att Arne fick beröm för sådant som uppfattades som en självklarhet att hon skulle utföra utan beröm från andra kvinnor. Men han kontrade och sa:

– *Gör traditionella karlgrejer så får du också beröm.* Men det ville hon inte. Men Arne hade alltid tyckt om att vara snäll och fixa och ställa för sina nära och kära. Det var först när det blev till någon sorts självklarhet att han skulle sköta allt han skötte som han blev irriterad.

Kärleken till den nyfödde sonen tog sig också uttryck i sånger.³⁹ Även om denne hade ovanan att alltid vakna klockan fem på morgnarna. Men han somnade lätt på kvällarna.

Emellertid var det nog framförallt i kommunikationen med sina söner som Arne var en bra pappa. Han respekterade deras önskemål och åsikter – även om han ofta nog blev tvungen att köra över dem för att det var fullständigt orealistiskt när de var små och unga. Ett mått på kommunikationen kan vara sönerns kompisar. Naturligtvis höll de alla sin egen pappa som den bäste, men de flesta var överens om att Arne var bäst av de andras pappor (och för två av dem blev Arne en sorts reservpappa). Även sedan han börjat forska om sex. Ett annat är vad yngste sonen skrev när han missat faderns 62-årsdag och skickade en ursäkt från Cypern (där han jobbade som sångare): *Jag älskar dig så mycket. Tack för att du alltid finns där och stöttar mig och tack för att du är den finaste far man kan önska sig.* Han hade kunnat nöjt sig med ursäkten. Bara det hade räckt för Arne, som inte tog så hårt på att bli bortglömd på födelsedagen.

Självklart döptes inte Pigge, eftersom hans pappa ansåg att han själv måste få bestämma om han skulle utföra denna religiösa ritual eller inte. Och det kunde han göra först i vuxen ålder. Särskilt som Arne själv var så nöjd med att inte vara döpt.

39 [Pigges vaggvisa](#) och [En liten, liten kille](#).

Ringar på vattnet

Detta med sonens födelse skapade flera olika sorters ringar på vattnet. Av den mindre positiva typen var det ökande avståndet mellan Arne och Sambo i kommunikationen, vilket ledde till nya tankar och en av Arnes, enligt honom själv, bästa och mest allmänmänskliga sånger.⁴⁰

Mer positiva ringar var att Arne äntligen kom till skott med släktforskning. Han visste egentligen ingenting om sin härkomst och sina anfäder, men började ett mödosamt arbete med beställningar av mikrofilmer till Stadsbiblioteket, besök på landsarkivet i Uppsala och på Genealogiska föreningen. Det positiva i detta var att hans farmor var född Hjertstedt och det visade sig finnas en stor samling kring denna 1728 adlade, men aldrig på Ridarhuset introducerade släkt. Men därigenom inträdde snabba kopplingar till högadel och genom det

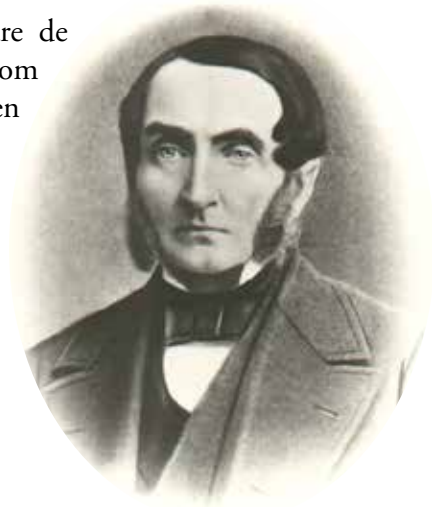
var motorvägen bakåt öppnad. Det gällde såväl härkomst från egyptiska faraoer, romerska kejsare och profeten Mohamed som europeiska kungahus tvåtusen år bakåt. Men detta är ju allmängods för många, så därför inte särskilt ”märkvärdigt”. Men det svåra var att fastslå den egna ätten. Efter genomgång av åtta olika släkter med samma efternamn kom Arne till slut rätt. Hans ätt hade inkommit omkring år 1600 från Flandern och etablerat sig som bergsmän i Bergslagen. På mamma Marias sida visade de sig med stor sannolikhet vara ”finska

Arnes farmors farmor, Constance Julie Henriette Leuhusen år 1836

⁴⁰ Bl a tanken på en kvinna som kunde förstå honom. [*Därhemma väntar en annan kvinna.*](#)

bastardgrevar”, så torpare och statare de varit. Inte riktigt lika spännande som Hjersttedt-spåret. Släktforskningen ledde också till en sång.⁴¹

Arnes farmors farfar Magnus Ludvig Hjersttedt, tidigt 1850-tal

Arnes mor-fars och mormors farfar och farmor, Anders Magnus Olsson och Charlotta Gustava Oldenburg 1882

Arnes farfars far Per Gustav Kännjack 1876

Arnes farmors far, PFG "konstnären", och farmor, Bollan, på Austers 1893

41 [Anmoder.](#)

Seminarium på Gotland

Det var nu en självklarhet att Arne skulle bjudas in till de historiska seminarier som anordnades på Gotland och såväl 1988 som 1989 bevistade han sådana. Självklart var han också med på en brain-storming för Medeltidsveckans framtid och fick samtidigt reda upp lite i den bild som man målat fram. T ex ändrade han borgmästarantalet till två och gav dem också rätt namn – vilka de behållit sedan dess.

Det var emellertid så mycket extraarbete med att ha barn att Arne låg lågt med olika projekt och engagemang, utom gotlandsforskningen som snart skulle börja att datoriseras.

Arne är upphovsmannen till de sittande borgmästarna 1361, Hans Kosfelt och Hans Röde. Mohamed Kännjack, ättling till profeten, fotade

Slentrian och stereotyp

Det är ungefär lika svårt att föreställa sig hur barn ska förändra ens liv som det är att förstå vad strålning av cancer gör mot ens kroppsfunktioner. Men det var väl tur att Arne och Sambo fick Pigge, för hur skulle de annars ha kunnat umgås med sina vänner, som alla fått barn före dem – ja, alla utom Mojje, som låg ett halvår efter Arne. Trots allt är det ju så, att för par med små barn så finns det bara andra par med små barn att umgås med. Par utan barn kan inte förstå bundenheten mer än de som är singlar kan förstå bundenheten i parförhållandet.

Åren framöver kunde ses en ständig ström av foton och filmer på barnen, träffar med vännerna som hade barn och avsaknad av spontana aktiviteter. Slentrian och stereotyp. Allting var tvunget att planeras, barnvakt anskaffas och livet blev helt enkelt tråkigare. Det som lyste upp det var just barnen, men annars – med facit i hand – blev livet, som sagts, tråkigare. Det var säkert det som orsakade att skilsmässorna började ramla in. Efter några år var det bara Arne, bror Hurtig, Marvin och Mojje som inte separerat. Men för den förstnämnde skulle det komma väldigt nära.

I sådan miljö måste man göra något för att komma undan ibland och Arne började med Mojje, Lassas och arbetskamraten Tompa träffas för att ta några pilsner. Och för att ha ett godtagbart skäl skulle de repa – vilket alltså betydde att de måste starta ett gubbrockband. Så kan man säga att Nils Rockers återuppstod, nu i form av *The Farters*.⁴²

42 Här i en spelning på [Arnes 40-årsfest](#).

Farters spelar på en personalfest på en skola, Tompa, Lassas och Arne

Gnidde anländer

När Pigge passerat året med marginal började den biologiska klockan ticka hos Sambo igen och hon pockade på ett barn till. Även denna gång var Arne tveksam, men alla försäkrade att det inte var jobbigare att ha två än ett. Den förstfödde hade visat sig vara en klåfingerskung av gigantiska mått och det var hart när omöjligt att ha med honom borta, i möblerade rum, för han skulle klåfingra på allt och det hjälpte inte det minsta att säga nej, eller ”aja baja”.

Det visade sig bli enklare att få det att fästa denna gång, men feberkurvor gällde nu också. Två dagar efter nyår 1989 fyllde farmor 50 år. Det blev en ganska våt kväll för Arne och vid hemkomsten signalerade Sambo, att nu visade feberkurvan att det måste till. Men efter ett tags lönlöst nötan- de insåg Arne att detta aldrig skulle gå, så han lovade att ställa klockan tidigt istället och genomföra det på morgonen. Otroligt nog gjorde han det också. Så när det gäller den yngre sonen är inte bara födelsedatumet känt, utan även avlingsdito. En kunskap som sonen, inom parentes, inte tyckte var särskilt rolig.

I oktober var det planerat kejsarsnitt, med lokalbedövning. Läkarteamet frågade Arne om han ville vara med och titta när de skar upp magen på Sambo, men han tackade vänligt men bestämt nej. Han höll sig på andra sidan avskärmningen, vid Sambos huvudände.

Det skulle visa sig att det var dubbelt så mycket jobb med att ha två barn, inte minst därför att den minste inte ville somna på kvällarna. Så nu hade de en som somnade sent och en som vaknade väldigt tidigt. Det innebar att både Arne och Sambo var trötta nästan för jämnan. Dessutom visade sig den yngre sonen med tiden vara nästan precis lika klåfingrig som sin storebror. Så nu hade de två som inte gick att ha i möblerade rum – och Sambo vägrade många år att åka ensam på tunnelbanan med de

bägge. Men klåfingrigheten kunde Arne svära sig fri från. Några sådana drag hade aldrig visat sig i hans familj, medan Sambo däremot hade en morbror som varit ”alldeles omöjlig” som barn. Så de anlagen kom från hennes sida.

Även Gnidde sa ”pa-pa” innan han sa ”ma-ma”.

Men Arne älskade verkligen sina båda pojkar och naturligtvis fick Gnidde sin egen vaggvisa också.⁴³ Men det var även ett orosmoment att ha barn. Vad var det för framtid de gick till mötes i ett Sverige som allt mer chanserade demokratiskt och yttrandefrihetsmässigt?⁴⁴

Oron fanns där under barnens hela uppväxt och hade inte släppt när denna krönika skrevs. Men lite är det man som individ kan göra åt sakernas tillstånd, det fick Arne erfara med åren.

Gnidde, den nye arvprinsen

43 [Gniddes vaggång.](#)

44 [Begrundan vid pojkarnas sömn.](#)

Men det tillkom också sånger som vittnade om att Arne inte kände sig helt bekväm i förhållandet. En av dem väldigt tung!⁴⁵ Det blev svårare med kommunikationen. Men sånger är trots allt bara en spegling av vissa känslor.

Gnidde med gyllene korksruvar

En ledsen Gnidde tröstas av mamma

Pigge och Gnidde på medeltiden

45 [Efter tio år](#), [Vad jag längtar](#) och [Just nu idag](#).

Arne blir med dator

1990 var Arne fortfarande rödvinsvänster, även om kvinnorörelsen började få hans övertygelse att spricka. Han vägrade visserligen att rösta på något svenskt riksdagsparti, utan (r)NSL fick hans röst i val efter val, eftersom han redan tidigt insett att politikerkåren är en bunt hycklare, som bara är ute efter att sko sig själva. Men även som ljum rödvinsvänster så skulle man betrakta datorn som någon sorts högerkraftspåfund, så allt Arne skrev skrevs på skrivmaskin. Ända till en dag efter nyår, då bror Hurtig kom hem med en gammal burk, som inte ens hade hårddisk utan man sparade på disketter. Bror Duktig däremot hade en hårddisk om 32 mb liggande som snabbt monterades in i datorn och nu blev ju den nyblivne datorägaren tvungen att pröva ordbehandlare. Då insåg han snabbt att den var vida överlägsen skrivmaskinen. På ett kick blev Arne istället förespråkare för datorer och snart uppgraderade han till en modernare, med Windows (3.1). För forskningens skull skulle t o m De badande Wännerna i Visby bidra med pengar och 1994 kunde han köpa en då "modern" dator.

Ingen kan beskylla Arne för att ha varit något fan av datorspel. För honom har det alltid varit ett verktyg för hans forskning och författarverksamhet. Den första artikeln han skrev på dator, som publicerades, var bidraget till hyllningsskriften till landsantikvarie Gunnar Svahnström inför dennes 75-årsdag. Det var också första gången han i skrift gick ut och öppet utmanade bilden av det av tyskar under medeltiden befolkade Visby. Hans forskning hade nu givit honom underlag för att kunna visa att gotlänningar varit den något dominerande folkgruppen.

Inför lykta dörrar i Stockeborgs stadshus

Då Arne var en obstinat typ även på arbetet föll det sig naturligt att börja arbeta lite fackligt. Det slutade med att han satt med i avdelningsstyrelsen och där fick han tillräcklig insikt i hur Sosse-styrda fack fungerar för att i slutänden helt vända ryggen till facket och gå ur. Men jobbade man i den offentliga sektorn 1991 så kändes den borgerliga valsegern som en kalldusch och Arne skrev en parodi på de bägge moderata Carl (Bildt och Cederskiöld) och med hjälp av de två arbetskamrater han tampades bäst med, Tompa och Ingo, satte han upp en gatuteaterföreställning som spelades på torget i Skärholmen.⁴⁶ Vännen Lassas, som nu sadlat om till fotograf, var på plats med lokaltidningen och fotade.

Tompa och Arne spelar teater i Skärholmens centrum

46 Den filmatisering som gjordes skedde dock inomhus. Här ett [utdrag](#).

Nya teaterprojekt och en födelsedagscabaret

Under flera års tid hade Arne för Medeltidsveckan ivrat för idén med en medeltida rättegång. Hans tanke var att man skulle spela gatuscener i form av ”brott”, som t ex ofredande, stöld, förolämpning, m m, som sedan skulle resultera i att Torgrätten skulle döma brotten. Underhållning samtidigt som det pedagogiskt skulle ge folk en insikt i medeltidens sätt att tänka runt detta med brott och straff. Men när tanken dök upp så tänkte sig Arne att någon annan skulle skriva manus, vilket ingen gjorde. Så till slut satte han sig ned själv och skrev, med ett tiotal ”brott” och efterföljande rättegång.

Manuset togs väl emot och nu gällde det bara att få tag på en teatergrupp som kunde genomföra detta, i samarbete med Arne och dem som han brukade idka teaterverksamhet med i Stockholm. Men manuset gjorde också att han fick en beställning av kyrkans bildningsförbund i Visby på en pjäs till firande av reformationen. På Gotland sågs han plötsligt inte bara som historiker utan också som manusförfattare. Någon sådan mångsidighet hade ingen gotlandshistoriker tidigare visat upp.

1992 fyllde också Crisse 40 år, samtidigt som Arne fyllde 37. Det resulterade i stor fest på den senares jobb och de serverade en cabaret som parodierade på det nya TV-systemet med flera kanaler och reklam (men inte som någon sorts protest).⁴⁷

47 En scen: Den svenska uttagningen till [schlagerfestivalen](#).

VII: KRIS

En tid efter Gniddes ankomst – det är svårt att säga när, eftersom det byggdes på vartefter – började förhållandet mellan Arne och Sambo allt mer knaka i fogarna. Framförallt var det den förstnämnde som mådde allt sämre och sämre. Inte blev det bättre av att Sambo försökte illustrera den forskning som visar att kvinnor mår bra av att dels se sina män må dåligt, dels visa att de mår dåligt själva⁴⁸ – även om hon själv inte visste att hon speglade samma forskning. Hon kunde ibland driva Arne till ”vansinne”, d v s att han kunde bli så ilsk att han måste gå ut och gå, ibland timtals för att lugna ned sig.⁴⁹ Då insåg Sambo att hon gått för långt, men det var svårt att få henne att hejda sig innan de kommit dit.

Gnidde och Sambo innan krisen

48 Om denna, se [här](#).

49 Det mest ”brutala” han gjorde var att i ilskan dänga sin mobiltelefon i golvet så den gick sönder.

Förhållandet krackelerar och ändrar i en kris

Det var uppenbart att Arne och Sambo hade en gigantisk kommunikationskris. Det blev inte bättre av att de hamnat i en situation där bägge tog något som den andre sa som klander – och därför genast måste gå i försvarsposition och attackera. Under den här perioden producerade Arne ett antal ”terapisånger”, som bottnade i detta kommunikationsproblem⁵⁰ och han började i tanken kalkylera med vad som skulle hända när de separerade.⁵¹ Och det han funderade mest över var barnen, som han insåg att han som man, i könskriget Sverige, aldrig skulle ha en chans att få vårdnaden om. Nu trodde han inte att Sambo skulle bråka om detta, men man visste aldrig vad myndigheterna kunde ta sig till. Dem litade han inte på för fem öre!

Samma år som krisen blev akut skrev han sin kanske mest sanna sång, den som berättade om [Kärleken](#) och dess sanna natur.

Det svåraste av allt, för Arne, var att inget som han sa om hur jobbigt han upplevde situationen hade något som helst värde. Hur kunde han klaga, han som haft en harmonisk uppväxt i ett harmoniskt hem? Han hade ingen aning om vad jobbigt var. Att Arne tyckte det var jobbigt blev snarast någon sorts metod för att göra Sambo illa antyddes det.

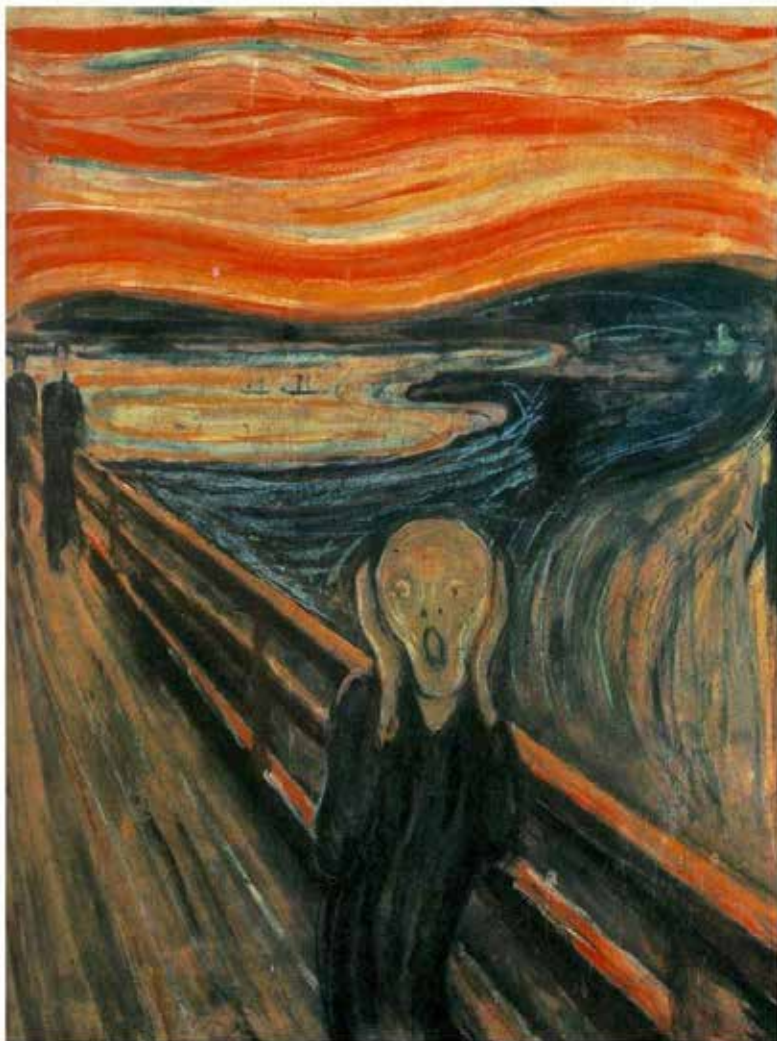
De stod och stampade i en återvändsgränd!

Som så ofta i sådana här situationer så var det något utanför dem själva som fick saker och ting att hända. Det fanns en dam som var väldigt intresserad av Arne i jobbsfären – ja, så banalt var det – och till slut tänkte Arne ge upp och vända sig till henne. Men det uppdagades för Sambo – och äntligen gick det upp för henne vilken skör tråd allting hängde på.

50 T ex [Det finns inte ord](#), [Dubbelsidigt mörker](#) och [När våra vapen har korsats](#).

51 [Obönhörligt stängs för mig en dörr](#).

Då vädjade hon till honom att ge det en chans, för barnens skull och för hennes. Hon bad att de skulle ta hjälp, för de kunde inte klara det själva.

Familjeterapi

Arne älskade sina barn och ville gärna att de skulle slippa en separation och han kände också kärlek till Sambo. Men den skulle dö om de fortsatte som de gjorde. Han var skeptisk till familjeterapi, så som han alltid varit skeptisk till psykoarbetare, och dessutom oroade han sig för att de skulle få en kvinnlig terapeut som per automatik skulle ta kvinnans parti. Men han ville inte heller vara så rutten att han smet ut genom en sidosdörr. Han var skyldig att ge detta en chans.

Naturligtvis var det en kvinnlig familjeterapeut och Arnes förväntningar sjönk till nollpunkten. Men hans farhågor kom på skam och för första gången på mycket länge kunde han berätta hur han kände, utan att bli avbruten av att ”det var väl ingenting”. Och inte nog med det, terapeuten gjorde klart för Sambo att Arnes känslor var lika viktiga som hennes, typ principen ”varje människas helvete är ett helvete”.

En ny grund att stå på

Det var faktiskt till stor hjälp att gå i familjeterapin. För Arnes del framförallt därför att Sambo nu blev tvungen att också se honom i detta. Långsamt började de hitta tillbaka till varandra. Det var som om en liten, ny limerans inträdde och därefter infann sig den vanliga ”vardagskärleken” igen. Visserligen kom någon enstaka efterdyning, men det var mest som ett funderande,⁵² eller direkt engagerande,⁵³ och det var först in emot millenieskiftet som nya terapisånger behövdes tas till.

Arne ångrade aldrig att han gav förhållandet en chans till.

52 Som t ex sången [*Inni hjärtats allra hemligaste rum.*](#)

53 Som då Sambos syster Ellie blev dumpad av sin kille, då skrev Arne [*Då grips jag av ett stormande hav.*](#)

En Visbymusikal och en medeltida rättgång

1993 ledde Arne ett projekt och en grupp som under Medeltidsveckan skulle uppföra den musikal om Visbys medeltidshistoria som han skapat utifrån det sångprogram som framförts somrarna 1986 och 1987.⁵⁴ Föreställningen blev publikmässigt en succé och den vackra musiken prisades, men det var så jobbigt att driva detta från Stockholm att det bara blev en sommar den framfördes, eftersom inga ekonomiska anslag fanns att få.

Slutnumret under repetitionen

Till slut hade man också på Medeltidsveckan funnit en teatergrupp som ville spela den medeltida rättgången. Gruppens namn var WATS och tillsammans med Arne och teaterfolk han arbetat med, bl a Oki, så framförde man sommaren 1994 för första gången detta spel. Det skulle bli elva år till som det framfördes och det är nog inte för mycket att säga att det var det mest genuint gotländskt medeltida som någonsin framförts

⁵⁴ Ett senare, omarbetat manus [här](#). Klicka på sångtitlarna för att höra sångerna.

under Medeltidsveckan. Med åren hann Arne skriva ytterligare 20-25 scener, så det varierades år från år.⁵⁵ Att det till slut upphörde berodde på, att ledningen för veckan fick för sig att deltagarna som spelade skulle betala en avgift för att få spela under evenemanget. Då var alla som deltog ense om att lägga ner det.

Medlemmar i WATS övar en horscen

55 Här är ett exempel på ett ”[brott](#)”.

Engagemang mot rasism

I sitt arbete vid skolan och på fritids i invandrarförorten var naturligtvis invandrarfrågor en stor sak. Arnes pappa hade själv varit anfäktad av främlingsmisstänksamhet, vilket i ungdomen ledde till en del intensiva diskussioner, eftersom Arne ansåg sig stå på massiv humanistisk grund, där man skulle respektera att människor var olika och att de hade olika åsikter. Och då talar vi om en annan humanism än dagens hycklande svenska, som bara tolererar politiskt korrekt olikhet och skriker ”rasist” mot alla som inte ställer upp på åsiktskorridorernas korrekta åsikter. Arne kände ingen som helst samhörighet med ”antirasistgrupperna” på 2000-talet som skulle komma att använda hat och smutskastning som legitima medel för att genomtrumfa deras agendor.

Genom släktforskningen hade Arne fått en del insikter i hur ”rasrena” människor egentligen är – blandningar som de i själva verket är, från när och fjärran – och hade i klasserna i skolan börjat prata ”matematisk rasrenhet”. D v s, genom att visa hur många förfäder en person hade på 1000 år, där förfäderna i den 35:e generationen utgjorde ett absolut tal på över 200 miljarder individer – samtidigt som det bara bodde kanske 300-400 miljoner på jordklotet – och visa nödvändigheten i härstamning från alla håll och kanter. Så hade han sig själv som exempel på hur uppblandade människor är.

Arne arbetade också mycket med musik och teater med barnen och skrev musikal, spelade in musiken och samarbetade med musiklärarinnan. Sedan skrev han enbart sånger ibland,⁵⁶ och en ”hit” bland barnen, [Spöksången](#), gjorde han ”[musikvideo](#)” av med sönerna.

På 90-talet hade det svängt i området där han arbetade, från att vara mest

56 Text [Skolbusen](#) och [Höstsång](#). Den senare överensstämmer inte med Arnes egen syn på vinter och jul, den skrevs helt för barnens skull.

latinamerikanska invandrare till att nu vara mest muslimska sådana. Det gjorde att det ibland kolliderade vid julfirandet på skolan, som ju uppfattades som en kristen högtid. För att motverka det skrev och komponerade Arne en barnrockopera som handlade om hur kyrkan år 388, på ett kyrkmöte, flyttade Jesu födelsedag till den 25 december för att få folk att fira den kristne guden istället för Apollon.⁵⁷

Arne tröttnade dock på detta engagemang på skolan. Trots massor av nedlagd tid på att skriva och komponera denna barnrockopera, och spela in kompmusiken till den, fick han inte en enda krona eller en enda timme i kompensation. Då beslöt han att försöka satsa på något annat.

Arne hade också hunnit fylla 40 och det firades med en stor fest och en ny födelsedagscabaret.⁵⁸

57 [*Phebus Apollon Christos och julen.*](#)

58 Här ett [*utdrag.*](#)

Pestens ansikte

Den nya situationen mellan Arne och Sambo gjorde att den senare, för första och enda gången, beslöt sig för att hon ville delta i ett av partners teaterprojekt. WATS hade tyckt att manusen till den medeltida rättegången var så bra att man frågade Arne om han inte kunde skriva en pjäs som de kunde spela som ett sommarprogram. Så Arne skrev, efter en idé han haft ganska länge, ett drama om det första kända utslaget av antisemitism i Sverige, nämligen på Gotland under Digerdöden 1350, [*Pestens ansikte*](#). Den baserade sig på en lokal sägen som Arne anpassade till medeltida verklighet.

Eftersom Arne och Sambo inte kunde delta i repetitionerna nere på Gotland under våren inskränkte sig deras insats till de tre sångnumren som band ihop scenerna. Pjäsen togs väl emot, och fick bra recensioner, men det var alldeles för röriga förhållanden på Ire gård, där pjäsen både utspelades och spelades, så ingen hade lust att framföra den en säsong till. Dessutom var WATS mer kända för buskis och komedi, så Arne skrev komedin [*Jungfrufödseln*](#), som var tänkt att framföras på deras hemma-plan. Men relationsproblem för en av dem som en av de tyngsta mansrollerna var tänkt för gjorde att det sköts upp. Och till slut rann det ut i sanden.

Inledningsscenen från filmningen

Projektledare för det lokala kulturhuset

En form av ”belöning” för arbetet med musikalerna och barnrockoperan blev ändå kanske att Arne fick jobbet som projektledare för det lokala kulturhuset, som skulle inrymmas i skolans lokaler. Det var en sådan här idiotidé som staden kom på då Stockholm skulle vara kulturhuvudstad, och som naturligtvis rann ut i sanden ett par år efteråt, eftersom man inte anslog några pengar att göra projekt för. Men det var ett bekvämt och självständigt jobb och Arne gjorde bl a en lokal kulturtidning, som gratis kunde hämtas i butikerna och satte upp en tetarecirkel/grupp, ”Skamstock”, som ett par år kom att delta i Riddarhusspelen på Riddarholmen.⁵⁹

Han skrev också för denna grupp en pjäs som var tänkt för tre äldre damer som var medlemmar i gruppen. De försökte intressera Historiska museet för projektet, eftersom det grundade sig på runinskrifter, men museet var inte intresserat. Det var de tre [nornorna](#) som i modern tid diskuterade vardagsöden de hade vävt, som avspeglade sig i runinskrifter – utifrån vilka Arne skrivit sånger.

Det mest ”bestående” projektet var dock musikalerna ”[Rasren](#)”. Den var ett led i att Arne illa likade tidens nationalistiska och rasistiska strömningar, vilka vid denna tid främst uttrycktes av s k ”skinheads”. Arne lät en sådan göra en resa bland sina förfäder i musikalerna och i arbetet som projektledare hade han kommit i kontakt med skådespelaren Gino Samil, vilken läste manuset och ville att de skulle driva projektet. De försökte under ett par års tid, men insåg att myndigheter och institutioner är mycket bättre på tomma ord än handling, så i slutändan rann även det ut i sanden.

Detsamma gällde det TV-serieprojekt som den frilansande TV-producenten Agneta Ginsburg försökte väcka SVT och andra, fristående bolag för.

59 [Skamstock](#) på Riddarholmen.

Det var en TV-serie i sex delar, [Sagan om Visby](#),⁶⁰ om Visbys medeltids-historia, som var en utbyggd variant av Visbymusikalen tre år tidigare. Iden var att med scener och berättare förtälja stadens historia och med inspiration från serien ”Den sjungande detektiven” skulle deltagarna då och då brista ut i sång. Men även om Ginsburg trodde på det gjorde tydligen ingen annan det.

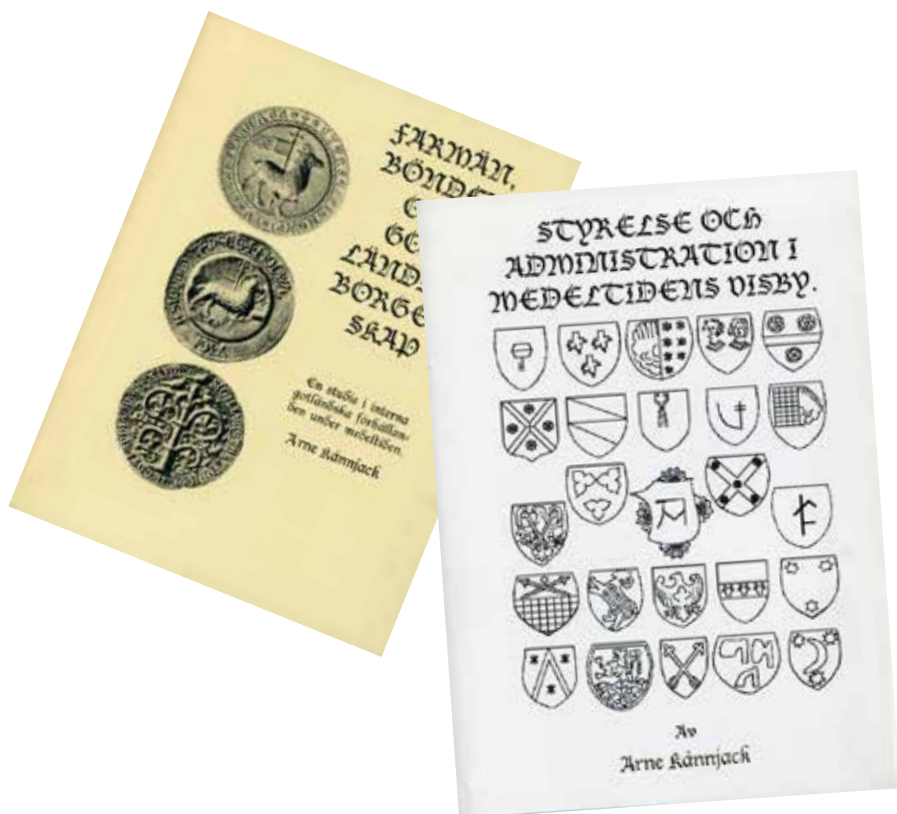

Skiss till logga för projektet

60 Klicka på sångtitlarna för att höra sångerna.

Författar-”debut”

Så, kort före millenieskiftet, kom Arne med sina två första böcker, högst vetenskapligt snustorra och betalade av De Badande Wännerna i Visby. En prestation med tanke på allt annat som han producerat under årtiondet.

Sambo förverkligar sig

Sambo hade när milleniet börjat närma sig tröttnat på att arbeta på dagis och ville förverkliga sig själv. Med vissa mellanrum gick hon konstlinje, sammanlagt fem år. En bit in på det nya millenniet utbildade hon sig under ett år till perukmakare i Borås, utnyttjandes ett friår från arbetet. Arne hade då hand om omsorgen av de nu tonåriga sönerna.

En av Sambos tavlor, "Flykt"

Arne med sönerna något år efter millennieskiftet

**VIII: MILLENIUMSKIFTE OCH EN ÖDESDIGER
BOK**

Arne hade inte i alla avseenden de bästa generna. Från både faderns och moderns sida fanns problem med hjärtat. Det hade visat sig då hans äldste broder, bror Duktig, fick en hjärtinfarkt vid bara 42 års ålder. Det var en väckarklocka för Arne, som började gå och kontrollera sitt hjärta regelbundet. När milleniet närmade sig steg hans blodtryck, som måste börja medicineras, men det var inte det som drabbade honom värst. Det var att han i samband med det fick erektionsstörningar.

En psykologisk krasch

Man kan tycka att det inte borde ha varit en stor katastrof att drabbas av detta, som så många män ändå drabbas av. Särskilt som det just kommit kemisk hjälp, i form av det blå pillret, ”Viagra”. Men där hade kvinnorrörelsen tydligt demonstrerat hur lite de brydde sig om andra kvinnor. I sitt bekrigande av mannen drev man en kampanj för att den nya medicinen inte skulle subventioneras, för det var en ”lyxmedicin”. Att man därmed också skulle beröva många kvinnor sex, eftersom priset låg på över 100:-/pillret (snacka om köpt sex!), bekymrade inte samma rörelse. I kriget mot mannen måste alla medel tas till och då måste en del kvinnor också offras på vägen.

Arne tog detta hårt. Han kände sig lurad av livet. Inte därför att han och Sambo haft ett mer annorlunda sexliv än de flesta, men därför att han berövades möjligheten och friheten att kunna pröva på annat – om han nu skulle vilja det. Och det svåraste var att spontaniteten fick sig en kraftig knäck. Nu krävdes mer planering för att ha sex. Men det tog inte kål på Arnes och Sambos sexliv.

Arne fick något av en psykologisk krasch och började bearbeta sitt trauma med att undersöka olika internationella kontakt- och sexsajter och kommunicera med människor världen runt. Att han valde internationella sådana var därför att han inte hade för avsikt att omsätta det i praktiken. Det var helt enkelt ett sätt att skåda in i ”andra världar”. Problemet var bara att han gjorde det så intensivt att Sambo började uppleva det som ett problem. Han ignorerade henne ofta och var som klistrad vid datorn och till slut fick hon nog. De kom därför att gå ännu en vända hos en familjeterapeut.

Det hjälpte till att räta upp situationen för dem och Arne kom på ett annat, mer konstruktivt sätt att handskas med detta. Han bestämde sig

för att skriva en bok om sexualitetens och sexualmoralens historia. I det arbetet skulle han faktiskt ha viss nytta av de sajter han besökt, för han hade där kunnat göra vissa undersökningar, vilka han sedan kom att använda i materialet.

Krisen ledde också till existentiellistiska funderingar hos Arne, vilket resulterade i en del sånger.⁶¹

Arne och Sambo redde ut situationen

61 [Vad blev det utav alla dina drömmar](#), [Det öde som nornorna vävde](#), [När avrättningsdagen ska komma](#), [Jag är inte samma människa längre](#).

Arne blir mellanstadielärare

När inte längre pengar anslogs till "Det lokala kulturhuset" skulle Arne återgå till sitt jobb vid skolan, men han var nu innerligt trött på den arbetsplatsen och ville göra något annat. Så han tog en halv årslön i avgångsvederlag, åkte med familjen på semester i Rom och återvände sedan för att börja jobba som mellanstadielärare. Han var visserligen obehörig, men fick snabbt arbete ändå och skulle jobba som sådan i tio år. Själv brukade han säga, att han var en av de bästa lärare han träffat på och hans aktning för lärarkåren blev verkligen inte högre. Att han också var en väldigt bra lärare fick han flera bekräftelser på. Bl a skrev en elev åtta år senare – då Arne på Facebook nämnde att han haft cancer – att han för denne varit "om inte den mest inspirerande och bästa läraren jag haft, trots min unga ålder". Och då hade den eleven gått ut gymnasiet. Visst

Arne som mellanstadielärare

träffade han på en och annan riktigt bra lärare också, och många som gjorde sitt jobb okej, men hans erfarenhet var att det är en yrkeskår som tilltror sig själv orealistisk betydelse, bildning och kunskap.

Arne var också en väldigt omtyckt lärare av både elever och föräldrar och då han efter att ha arbetat en termin på judiska skolan (Hillelskolan) i Stockholm, och tänkt sig en termins uppehåll för att koncentrera sig på arbetet med den kommande boken, så ringde man från denna skola och bad honom komma och rädda en klass 4, där den behöriga läraren inte klarade arbetet. Arne ryckte in och det fungerade hur bra som helst. Han blev t o m inbjuden på en av denna klass' elevers studentfest nio år senare, eftersom han varit "den bästa lärare som denne elev någonsin hade haft".

Mungo på Arnes 60-årsfest, i samtal med Harjan och Crisse. I bakgrunden kollar Lassas och Oki bildspelet

Naturligtvis engagerade sig Arne också i klasserna med musik och teater. Bl a skrev och komponerade han två komedimusikaler⁶² och en teaterkomedi om mordet på Gustav III som framfördes med olika klasser han var lärare i.

För Arnes del var den bästa behållningen av lärartiden att han fann en ny, väldigt god vän; Mungo. Det är sällan man i den åldern knyter nya, verkligt djupa vänkontakter, men det gjorde han med honom – det sista året han kunde arbeta som lärare.

Från föreställningen om mordet på Gustav III

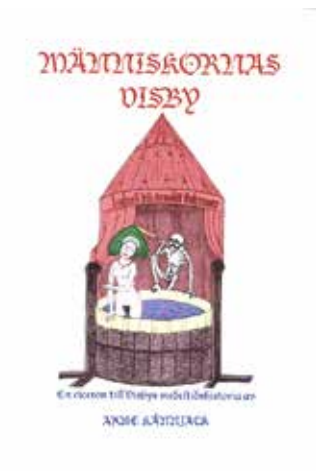
62 "[Blodbadet](#)" om Stockholms blodbad och "[Dårungens återkomst](#)" som parodierade på "Sagan om konungens återkomst".

Människornas Visby, Hansische Geschichtsblätter och Tysk TV

Strax före millenieskiftet hade Visby varit värdstad för det nya Hanseförbundet och Gotlands tidningar ville satsa på en tidningsserie om Visbys medeltidshistoria i tio delar under hansedagarna. Självklart vände de sig till Arne för att få serien, då han nu ansågs vara den som kunde Visbys medeltidshistoria bäst av alla. Den blev mycket uppskattad då författaren hade valt greppet att låta ”berättaren vid elden” förtälja historien. Brev till redaktionen undrade om serien inte kunde komma i bokform, vilket den gjorde några år senare, som ”Människornas Visby”, med en uppslagsdel tillagd. Den sålde slut på ett par år och en ny, omarbetad upplaga kom 2010.

Men det främsta tecknet på Arnes position som auktoritet på Visbys medeltidshistoria kom 2000, då han som förste gotlandsforskare publicerades i den internationellt erkända tidskriften *Hansische Geschichtsblätter*. Det ledde också till att *Norddeutsche Rundfunk* tre år senare anlätade honom som svensk expert och ciceron för sin TV-serie, ”Die Hanse”.⁶³

I samband med tidningsserien började Arne också gå en vandring under Medeltidsveckan, inriktad på Visbys medeltidshistoria och hur det var att leva i den medeltida staden. Det var från den vandringen som tidningsserien i bokform lånade sitt namn och den skulle snart anses vara den bästa vandring man kunde gå i Visby. Många som gick den lovordade den och det fanns en hel del som tyckte att det var den bästa ”guidetur” de någonsin hade varit på. Arne var en lysande berättare och aktör och spelade mer eller mindre enmansteater under turen.

63 Här ett [utdrag](#).

Medeltidsgotland

Arne blev ett par år in på det ny milleniet en alldeles för jobbig figur för Medeltidsveckan för att han skulle kunna få fortsätta där, när hans bildningsförbund hoppade av. Egentligen var orsaken att han kritiserade för mycket, vilket var besvärligt eftersom han var den som var mest kunnig i hela verksamheten. Bidragande var väl att han också tyckte Gotlands fornsal höll på att chansera och irriterade sig på att det då bara var folk som var okunniga i Visbys medeltid som jobbade där. Kritiken mot bägge institutionerna vädrade han på gotlandstidningarnas debattsidor, utan att någon tog till sig denna. Då startade han sajten ”Medeltidsgotland” med konstistorikern Torsten Svensson och under några år ordnade de själva föreläsningar och vandringar. Sidan användes också för att presentera forskning, i första hand Arnes kring de medeltida invånarna i Visby.

Samarbetet med Torsten ledde senare till att Arne var förläggare för ett antal skrifter som gavs ut – och fler är planerade.

Den fängslande ciceronen Arne berättar om sex i den forn- och medeltida staden

Ett ödesdigert beslut

I samband med den ovan omtalade andra vändan familjeterapi tog Arne ett beslut som skulle visa sig ödesdigert. Han bestämde sig för att kanalisera sin frustration i ett stort bokprojekt om sexualitetens och sexualmoralens historia – eftersom det inte fanns någon sådan bok på svenska. Dessutom insåg han att gotländsk medeltid inte skulle generera några stora inkomster, men ”sex säljer” sas det ju. Sedan fanns tanken där, att upplysning kanske skulle kunna göra villkoren bättre för kommande generationer. Om han emellertid hade vetat vad det skulle leda till hade han aldrig börjat projektet, men otroligt nog var han ännu naiv. Han trodde att de flesta människor var ganska öppensinnade och att de skulle kunna ta att deras bild av saker och tings tillstånd ifrågasattes. Han tänkte tanken, att om man bara la fram fakta skulle nog människor tänka till. Han kunde inte ha mer fel! Inte ens i sina värsta farhågor hade han kunnat föreställa sig hur förstockade och ovilliga att ompröva sina ståndpunkter folk var. [Simmelweisreflexen](#) var legio hos nästan hela medelklassetablissemangen!

Från början hade Arne bara tänkt beskriva tiden fram till Reformationen, för han hade insett hur pryda och icke frigjorda svenskarna är, fångna som de är i den kristna devisen om ”rätt” sex i ett ”kärleksfullt” förhållande. Men det han lärde under researchen fick honom att bestämma sig för, att han även måste skriva om det ”förbjudna”. Det var det största misstaget!

Fem års intensiv forskning och författande

När man ser käll- och litteraturlistan i boken inser man vilket ofantligt jobb som Arne la ner på densamma.⁶⁴ Hur många tusentals timmar av uppletande av källor och litteratur, läsande, översättande (alla översättningar från engelska, tyska och latin gjordes av honom själv), tänkande och skrivande som gick åt har han aldrig ens orkat försöka beräkna. Och det enda anslag boken fick var från Helge Axelsson Jonssons stiftelse. Vetenskapsakademien fuskade bort anslag från Torsten Amundssons fond, avsedd att sprida kunskap om homosexualitet (vilket Arnes bok i väldigt hög grad gör), och gav istället till bl a en doktorands queerteoretiska analys av sex verk av August Strindberg – för sådant är ju politiskt korrekt och verkligen upplysande om homosexualitet, inte sant? Ändå var boken tänkt som en populärvetenskaplig bok, varför hänvisningar endast gavs i form av författarnamn i texten. Otroligt nog hann Arne under denna tid med att ge ut andra böcker. Förutom den redan nämnda ”Människornas Visby” gjorde han skönlitterär debut med gotlandsromanen ”Utfärden”, som utspelas under senare delen av vikingatiden och där recensenten i Gotlands tidningar jämförde språket med Frans G Bengtssons ”Röde Orm”. Han skrev och komponerade också, som redan nämnts, musikaler och teater för sina klasser.

Vid den här tiden skrevs också de sista(?) spontana sångerna⁶⁵ och en som Arne tänkt skulle ingå på Sambos kusins kommande skiva.⁶⁶ Men denne gjorde aldrig skivan, han blev general för Melodifestivalen istället.

64 [Litteraturlista](#), utdrag ur e-boksupplagan.

65 [Jag önskar livet vore som en film från Hollywood](#) och [Inte var det så vi hade tänkt det](#).

66 [Svanesång](#).

En sorts besatthet

Det är ingen överdrift att säga att Arne blev mer eller mindre besatt av bokens ämne under tiden han gjorde research och skrev. Framförallt därför att hela hans världsbild vältes över ända. När han började så tänkte han som folk i gemen, att ”det där med sex, det vet man ju hur det fungerar” men han skulle snart inse hur okunnig han varit – och hur otroligt okunniga människor överlag är i ämnet.

Folk tänker att ”så som jag tänker och tycker kring sex har man väl alltid gjort, eller hur?” Men Arne upptäckte snart att så verkligen inte var fallet. Synen på sex kunde variera i tid och kultur och framför allt så var ”urtillståndet” så långt från ”modern”, kristen, svensk sexualsyn som man kan komma. Den som kom mest i kläm var stackars Sambo. Oräkneliga var de gånger som Arne kom instormandes från sin läsning och utbrast: – *Fattar du!*? och så kom en lång litanian om hur märkligt vårt samhälle agerar eller ser på något eller några fenomen. Stackars Sambo hade ju inte bett om att få reda på detta och tyckte det var väldigt jobbigt, men Arne måste ju få vädra detta med någon. Det var verkligen ingen lätt tid för henne!

Studiet av ämnet blev som en sorts besatthet och författaren i fråga pratade om det ofta. Inte blev det mindre prat när folk fick reda på att han skrev en bok om sexualitetens historia. Nyfikenheten blev plötsligt stor hos de närvarande, och alla ville veta och frågade. Men när ämnet kom in på något kontroversiellt (vilket är lätt hänt eftersom ämnet sex i sig ju är högst kontroversiellt) och Arne försökte förklara hur grundlurade människor är i detta, då backade folk. Vad? Skulle jag vara lurad? Det där tror jag inte på! [Sammelweisreflexen](#) slog till direkt!

Speciellt tråkigt blev detta myckna diskuterande kring ämnet i fallet vännen Masse, som i grunden hade en kristen tro. På en middag som denne

höll med Arne och Sambo gick Arne väl långt i sin kritik av kristendomens inverkan på synen på sex och förkastande av kyrkan. Någonstans där havererade deras vänskap, i det att Masse – förståeligt nog – tog väldigt illa upp och undvek umgänge. Något som förstärktes senare av fler områden som de var oense kring, som t ex (radikal)feminism. Något Arne beklagade, eftersom han ville kunna omfatta, och bli omfattad av, vänner även om man inte var överens i kontroversiella frågor.

*Arnes "besatthet" skulle kasta en lång skugga över
vänskapen med Masse*

Samhällsdebattör och boksläpp

Med all den kunskap som Arne nu bar på (han var definitivt en av de kunnigaste i ämnet i landet) gav han sig nu in i samhällsdebatten. Han klev in från ingenstans och hade snart etablerat sig som en av de mest kunniga och, faktiskt, sansade i vad han sa. Självklart tog han avstånd från sexköpslagen, som var den hetaste frågan, eftersom hans humanistiska grundsyn utslöt att staten, eller andra, hade rätt att lägga sig i ömsesidiga handlingar mellan två människor – och dessutom hade hans efterforskningar uppdagat att i stort sett allt som matades ut i medier och sas av politiker var utan någon som helst verklighetsgrund. I grunden supporterade han Code Napoleons sexuallagstiftning: Ingen handling sexuellt är olaglig om den är ömsesidig. Olaglig blir den däremot när våld eller tvång är inblandat. Han var dessutom alldeles för kunnig för att inte genomskåda de självutnämnda ”goda” räddarna (aktivisterna) av dem som ”inte förstod sitt eget bästa” för att inte se att dessa ”räddare” inte skilde sig det minsta från alla tiders häxjägare!

Efter denna etablering som debattör i ämnet sexualpolitik släpptes boken. Den togs väl emot och den äldre lektorn vid psykologiska institutionen vid Göteborgs universitet tog in den som kurslitteratur i sexologi. I sammanhanget började Arne på somrarna gå ytterligare en vandring i Visby, ”Sexualitet i den forn- och medeltida staden”. Tanken var att på ett lättsamt sätt utmana och utbilda folk och det har han lyckats bra med. Hundratals människor har gått vandringen, liksom ett antal institutioner. Boken gav också ett antal föreläsningar, bl a på Karolinska Institutet, och det verkade bra. Men Arne hade underskatta moralisterna!

Boken tegs ihjäl i alla medier, utom Svt, och i Göteborg klagade en del av eleverna på att de måste läsa politiskt inkorrekta fakta. När den äldre lektorn gick i pension 2010 tillträdde en kvinna med tydlig feministisk inriktning och hon plockade genast bort boken. Då Arne på vandring-

en i Visby hade haft flera studenter som haft boken som kurslitteratur så hade han fått en bild av hur det gick till. Boken togs inte bort p g a faktafel, utan helt enkelt för dess politiska inkorrekthet. Ungefär hälften av eleverna tyckte det var en väldigt bra bok, som stimulerade till mycket diskussion och frågor, men den andra hälften tyckte att den inte var tillräckligt genus- och politiskt korrekt och tog illa upp av att saker berättades som de tyckte inte ”borde” berättas.

Genus- och politisk korrekthet är idag viktigare än akademisk vetenskaplighet på svenska universitet! Det är en *demokratisk fascism*, men här i Sverige från vänster, som brer ut sig som en farsot i samhället och hotar demokratin!

ARNE KÅNNJACK

SAMLAG ELLER SALIGHET

Sexualitet och moral från forntid till nutid

En skvallertext i Expressen

Som ett led i sitt motstånd mot den kurs mot ett auktoritärt och åsiktsstyrt samhälle som Arne ansåg att Sverige tagit ställde han 2010 upp som riksdagskandidat för Piratpartiet. Det var i strävan att skada det partiet som en skvallerskribent på Expressen tog sig för att hänga ut Arne som ”pedofilkramare”. Då Arne vid denna tid var en etablerad och ganska välkänd debattör, med ett antal debattartiklar på Newsmill bakom sig, och som alltid höll en korrekt och respektfull ton, så inbjöd redaktionen på densamma debattsajten Arne till ett [genmäle](#). I detta framkom hur vinklad och ovederhäftig skvallertexten var och 80 procent av läsarna, som ”millade”, var arga på Expressen.

Vännen Jeppe, som också är journalist, försökte i en baksideskrönika i DN ge Arne upprättelse, men den kan inte ens läsas på Internet så hur många läste den? Däremot hade densamme vid ett möte med skvallerjournalisten ifråga, i Almedalen under politikerveckan året efter, frågat denne om texten, och då hade han förefallit att ”inte vara så stolt” över den. Men vad hjälpte det Arne?!

En kort period låg Newsmilltexten över Expressentexten på Google, men eftersom Newsmill släppte fram för många inkorrekta röster, kombinerat med att där presenterades mycket ”fel” fakta, så köpte TV 4, som uppenbarligen motverkar åsikts- och yttrandefrihet, in sajten och la ner den.

IX: DE SVARTA ÅREN

För Arne själv, och hans vänner, framstod det som absurt att framställa honom som någon som skulle försvara övergrepp på barn. Han som alltid förespråkade ömsesidighet, tolerans och motsatt sig auktoritära tendenser – inklusive den väg Sverige slagit in på – och dessutom klanderfritt arbetat med barn i 30 år! Men journalister och människor i gemen efterfrågar inte fakta, de efterfrågar sensation och på det sättet är det enkelt att från ett ögonblick till ett annat förstöra en människas liv för några lösnnummer.

Arne kunde självklart nu inte längre få några lärarjobb. Han slängdes ut i arbetslöshet och visste inte hur han skulle handskas med situationen. Även andra arbetsgivare googlade, så situationen verkade hopplös. Ekonomiskt gick familjen i och för sig runt men hela tillvaron var synnerligen osäker. Yngste sonen, Gnidde, hade flyttat hemifrån, bodde med en tjej och hade bestämt sig för att satsa på en musikkariär, som musikalartist. Pigge bodde fortfarande hemma och var inte klar med sina studier till lärare med gymnasie- och högstadiebehörighet.

En tröst i det hela var naturligtvis att inte någon enda vän eller person i Arnes närhet satte ett uns tilltro till skvallertexten i Expressen. De stod på hans sida till hundra procent. Inte heller tvekade den gamle gymnasiekamraten Pjotr att återuppta bekantskapen med honom i samma veva. De hade skilts åt som politiskt väldigt oense, men fann nu att de delade samma värderingar. Och bägge hade givit vänstern på båten! Arne uppskattade stort denna återupptagna kontakt! Pjotr blev en verkligt god vän.

En bok om sextrafficking och prostitution

Ett typiskt kännetecken genom livet för Arne var, att när han var slagen på något sätt så försökte han vända det till något konstruktivt. I krisen i början av millenniet blev det en stor bok om sexualitetens historia, i krisen på 90-talet blev det en oerhört produktiv tid med sånger, teaterstycken och böcker. Utifrån det mönstret satte Arne nästan omedelbart efter att Expressentexten publicerats igång med ett nytt stort projekt; en bok om sextrafficking och prostitution. Mycket av förarbetet var redan gjort i och med boken om sexualitetens historia och därför visste författaren också, att den nya boken ohjälpligt skulle klä av aktivister, journalister och politiker som hycklare och lögnare. Och dessutom ge honom upprättelse. Eftersom ämnet var högaktuellt inom medierna, där det nästan dagligen var larmrubriker om en gigantisk "slavhandel" inom prostitutionen var Arne övertygad om att man inte skulle kunna förbigå boken. Återigen misstog han sig!

Boken kom 2012 och till skillnad mot den "populärvetenskapliga" boken om sexualitetens historia var denna genomakademisk, med inte mindre än 1719 nothänvisningar och en käll- och litteraturförteckning om 30 sidor.⁶⁷ Den var ett hårt slag mot det "rätta" Sverige, eftersom den tydligt dokumenterade hur politiker, aktivister och medier uppenbart ljög och förvrängde i sina framställningar. Bl a analyserades Expressens bevakning av ämnet trafficking, politikern Birgitta Olssons tal och debattinlägg, Brå:s rapportering, den så kallade "utvärderingen" av sexköpslagen 2008 och dessutom redovisades den enda statistik som finns i ämnet, ländernas officiella statistik över (sex)traffickingdomar.⁶⁸ Siffrorna var förödande för alla alarmister och för dem som hävdade att sexarbete var "slaveri", eftersom sextrafficking antalsmässigt är ett oerhört litet brott, med mind-

67 [Källförteckning](#).

68 I det sammanhanget bör påpekas, att till och med svenska BRÅ säger att det förmodligen inte existerar några mörkertal inom trafficking ([BRÅ](#) rapport 2011:18 s 21).

re än ett halvt fall per 100.000 invånare årligen, världen över. Istället för hundratusentals fall varje år, som "de goda" påstår, rör det sig om högst ca 3-4000 fall. Dessutom visade den t ex att inomhus-sexarbetare i Australien och Nya Zeeland (mer än 90 procent av alla sexarbetare där) hade en högre arbetstillfredsställelse än den genomsnittlige amerikanske arbetaren!

Medievärlden teg som muren! Trots att detta var en bok som med råge skulle kunna passera som en doktorsavhandling i något ämne. Så föga objektiv och kritiskt granskande är den svenska journalistkåren! Något som också visade sig varje gång Arne på någon debattsida försökte bemöta när skribenter presenterade uppenbara falskarior som fakta. Man bortcensurerade systematiskt sådant som utmanade den "rätta" bilden av detta.

Arne drev också den för närvarande mindre aktiva bloggen "[Anständigt](#)".

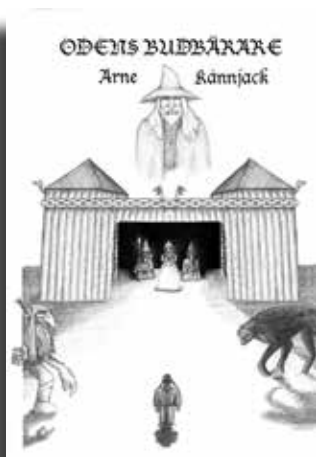

Två barn- och ungdomsböcker

Under arbetet med boken om sextrafficking och prostitution gav Arne också ut två barn- och ungdomsböcker. De var baserade på en idé han fått då äldste sonen i tredje klass läste om Vikingatiden. Han konstruerade en nutida kille, John, som ramlade genom tiden och hamnade hos Erik Segersäll i slutet av 900-talet, och skrev ett avsnitt att läsas i klassen varje fredag. Det pedagogiska syftet var att på ett enkelt och underhållande sätt lära barnen om hur man levde då och vilken ”kulturkrock” det skulle vara för ett modernt barn om det hamnade där.

Arne fortsatte traditionen med John i ett par klasser han själv hade och därför blev det också en andra del, där John hamnade i Visby 1361, och en tredje, där huvudpersonen var med om Vasas förlisning och upplevde 1600-talets Stockholm. De två första delarna gavs ut 2011, men fick inget genomslag utanför de redan initierade. Recensionen i Gotlands tidningar var dock positiv.

De två första delarna hade Arne läst i sina klasser som lärare och eleverna älskade dem! Särskilt den första.

Den andra gotlandsromanen

2015 släppte Arne sin andra gotlandsroman, vilken utspelades i mitten av 1100-talet. Som inläst på ämnet, och dessutom särskilt insatt i hur människor levde och tänkte, strävade han efter att skriva en roman som skilde sig från alla andra. D v s inte en som porträtterade 1900-talsmänniskor mot en historisk kuliss, som t ex i Jan Guillous Arn-romaner. Han strävade efter en roman med människor som tänkte som man gjorde på 1100-talet, utan moderna, moralistiska pekpinnar. Att han lyckades syntes av recensionen, som instämde i att det förmodligen var den mest autentiska medeltidsroman som skrivits i vårt land, men som också var lite missnöjd över att sex hade en central plats. D v s så som det var på denna tid.

Romanen satte också kvinnans situation på 1100-talet, i brytningen mellan heden- och kristendom, i centrum. Och det var tydligt av de kommentarer författaren fick att särskilt kvinnor uppskattade boken av den anledningen.

I SKUGGAN AV TRIUMFEN

En gotländsk medeltidsroman av:
ARNE KÄNNJACK

En TV-serie om sexualiteten före Luther?

Av en händelse dök en f d förälder med en före detta elev till Arne upp på hans vandring om sexualiteten i den forntida och medeltida staden sommaren 2012. Föräldern var TV-producent på en liten produktionsenhet, blev entusiastisk över ämnet och vilken fantastiskt berättare Arne var och sa:

– *Det här borde man göra TV av.*

Hans eget bolag kunde inte driva detta, men sedan Arne skrivit ett manus för en serie om nio timslånga avsnitt skickade han över dessa till en kollega. På det bolaget ansåg man, att detta var så välskrivet att ett promo-avsnitt skulle göras. De var medvetna om skvallertexten i Expressen men ansåg, att detta var så bra att det skulle vara genomförbart ändå.

[Avsnittet](#) spelades in, men TV-produktionsbolaget hade missbedömt prydhets- och moralismen i Sverige. Inte något TV-bolag ville (eller vågade) backa upp projektet. Utan tvekan hade Expressenartikeln bidragit stort till detta.

Pigge och kusinen Lev, bror Hurtigs son, i inledningsscenen av promoavsnittet

Vägen tillbaka?

Det tog sex år för Arne att komma tillbaka och få arbete igen – men då måste det ske under speciella förutsättningar, som han inte gärna pratar om. Men i dessa ingick bl a att han måste ligga lågt vad gäller sin aktivitet som debattör. En tid efter det nya arbetet drabbades han också av halscancer, kanske orsakad av den ökade alkoholkonsumtion som inträtt i och med arbetslösheten. Som väl var hade Pigge nu fullbordat sina studier till lärare⁶⁹ och flyttat hemifrån, så arbetet med cancern blev en fråga företrädesvis för honom själv och Sambo, som lojalt stått vid hans sida alla år på ett sätt som Arne tvivlade på att en svensk [medelklasstant](#) hade gjort.⁷⁰

Visst utbildade sig sonen till ett utpräglat medelklassyrke, men Arne uppmuntrade det och framhöll sig själv som avskräckande exempel för hur det går när man vågar avvika från åsiktskorridoren och den auktoritära medelklassnormen. Så hoppades han på att sonen lärt sig att hålla käft om han skulle drabbas av tvivel på det allmänt ”rätta”, eftersom det är en förutsättning för att överleva i det svenska samhället, att antingen säga bara rätt saker eller hålla tand för tunga.

Som alltid vid en jobbig situation kanaliserade Arne sin bearbetning. Dels i att han äntligen skannade sina 8000 diabilder, manuellt bild för bild, dels i att låta göra en krönika om hans liv. Detta trots att han alltid intalat sig själv att det inte fanns någon anledning till att dokumentera detta ganska ointressanta liv. Men ställs man mer påtagligt inför ”avräkningsdagen”, som ett besked om cancer gör, så kan man upptäcka att man plötsligt tänker annorlunda. I det sammanhanget framträdde också hans ex, Kakan, som en person som Arne tappade all respekt för. Efter

69 Även han hade dock haft musiken som en central del och varit sångare och låtskri-
vare i ett band som spelade [hårdrockmusik](#).

70 Jmf Magdalena Norberg Schönfeldts avhandling 2007, som visar att kvinnor betydligt oftare lämnar arbetslösa män än tvärtom.

skanningen av diabilerna erbjöd han henne kopior av bilder från deras tid tillsammans, eftersom hon många år tidigare uttryckt önskemål om det. Men efter det att hon nonchalant nog inte svarat, förrän efter hans tredje påstötning, sa hon sig vilja ha bilder,. Arne nämnde då i svarsmailet att han ovederhäftigt hängts ut av Expressen som ”pedofilkramare” – och då fick hon plötsligt beröringsskräck, eftersom hon tydligen okritiskt accepterade tidningens vinklade text. Inga svar på mail och fullständig tystnad. Egentligen blev Arne inte förvånad över det, eftersom hon hade haft den självgoda präktigheten inom sig redan då de var tillsammans, och han misstänkte att den förstärktes av att hon arbetat inom en NGO under flera år. I sin forskning kring sexualiteten och sexualpolitiken hade Arne insett att väldigt många NGO-människor blir starkt övertygade om sin egen rättfärdighet – och så tydligen även Kakan. Han kunde inte göra annat än att för sig själv beklaga vilken intolerant, inskränkt och självförhärligande [medelklasstant](#) hon tycktes ha blivit.

På vägen tillbaka återupptog han en gång till teater- och musikhantverket. Sonen Gnidde, som ville satsa på en musikkarriär,⁷¹ var medlem i en musikalgrupp som brukade ge föreställningar på en teater i södra Stockholm. Men det var kostsamma saker att sätta upp föreställningar, och särskilt då rättigheterna, så Arne satte sig ned och skrev en musikal för gruppen – som skulle vara kostnadsfri. Tanken var att ge dem uppmärksamhet, så därför skulle ämnet vara kontroversiellt. Det utgick från det relativt nyupptäckta Judasevangeliet,⁷² som beskriver Jesus och hans grupp mer som en traditionell sekt, och musikalen fick titeln ”[Jesus, Judas och kvinnorna](#)”. Bara några få av sångerna hann tonsättas innan Gnidde gjorde slut med sin flickvän, som var en av de tongivande i gruppen, och lämnade den. Så musikalen blev liggande, allt under det sonen påbörjade musikalutbildningen på Balettskolan i Göteborg.

Hur som helst hade Arne inga förväntningar på den tid han eventuellt hade kvar. Hoppet om att Sverige skulle vika av från vägen av den into-

71 Här i en tidig [inspelning](#).

72 Även Barnabasevangeliet spelade in, liksom de gravinskrifter i Jerusalem som indikerar Jesus grav där.

leransnivå av tyskt 30-tal som man slagit in på hade övergivit honom och att flytta därifrån kändes som ett attraktivt alternativ – om det inte vore för upprottet med allt socialt liv.

... och han såg inget direkt slut på de svarta åren ...

Men på Pigges 30-årstillställning för släkten sa Sambos pappa, Evert (som varit psykoterapeut och före det pastor i Missionsförbundet), något till Arne som han blev glad och stolt över:

– *Du gör det som många kristna borde göra. Du bryr dig om människor!*

Ett misslyckat liv?

Det är egentligen upp till andra att döma om Arnes liv var ett misslyckande. Själv var han medveten om att hans insatser inom gotländsk historieforskning skulle ge tydliga avtryck för framtiden, eftersom han var en av dem som givit störst bidrag till kännedomen om Visbys medeltidshistoria, och särskilt då den tidigaste historien och de interna förhållandena. Det fanns de, vilka var initierade, som ansåg att han var den som faktiskt varit viktigast i nämnda avseenden.

Även hans sexualpolitiska böcker skulle med all sannolikhet stå sig, eftersom de vilade på en solid vetenskaplig grund. På så sätt hade han åstadkommit något betydligt mer bestående än kanske någon av hans vänner eller sådana han känt hade gjort. Så ska man räkna avtryck för framtiden som mått på framgång är det inte otroligt att han var den kanske mest lyckade. Ska man däremot räkna inkomst och förmåga att förverkliga sig i materiella ting så var han ganska misslyckad.

En sak kände han dock själv som ett stort misslyckande. Inte det att han aldrig uppnådde ekonomisk status inom medelklass och etablissemang, för han hade aldrig eftersträvat att "vara någon" genom prylar, innetrender, "måstehandlingar" eller mainstreamåsikter. Däremot kände han att det som egentligen var hans "kall" misslyckades. Hans sånger nådde aldrig ut! Det var egentligen dem han såg som "sig själv" och därför utlämnade sig så mycket i dem.

Han hade önskat att sångerna gått ett annat öde till mötes så där misslyckades han. Och han misslyckades med att finna sig tillrätta i ett allt mer auktoritärt och 30-talsliknande Sverige, där ideologi, vetenskapsförakt och stigmatisering mer och mer fick styra!

Varför denna krönika?

Så varför lät då Arne Kännjack skriva denna krönika? Den främsta anledningen var nog för att han själv behövde summera sitt liv för sig själv, som någon sorts terapi i cancerkrisen. Den andra för att hans söner skulle kunna lära känna honom närmre. Inte för att de behövde det relationsmässigt – för Arne hade, som nämnts, varit en väldigt kärleksfull och bra far och han hade en mycket bra relation med sönerna – men därför att det kanske kunde ge svar på frågor som kunde dyka upp. Sedan kunde det vara trevligt för eventuella framtida barnbarn och ättlingar.

En tredje anledning var att ge om- och eftervärlden (även om det var högst oklart om någon enda skulle vara intresserad) en förklaring till varför Arne hamnat där han hamnat. Inte landat där han landat, för Arne landade aldrig. Hela sitt liv igenom sökte han ständigt uppnå olika mål eller kunskaper som han inte hade nått. Det var ett ganska påfrestande liv och många gånger var det då han klagade till Sambo:

– Varför kunde jag inte bli en jobbare eller medelklassmedelmätta som nöjt mig med det där man förväntas nöja sig med? Varför skulle det bli så djävla komplicerat?

Men han valde inte själv att bli den han blev och han förstod aldrig varför han blev den. Särskilt inte som det föreföll honom som så stort slöseri att han fått talanger som han aldrig fick utdelning på.

Till sist, ett par dikter av Arne som är väldigt aktuella och som han i efterhand insåg att den första även handlade om Kakan.

DET ÄR DE GODA SOM ÄR ONDA

Det är de goda som är onda,
de som gömmer sig
bakom omsorgens slöja,
de ”rättfärdiga” som i ”sanningens” namn
sprider gömda lögner.

Det är de goda som är onda,
de som kräver pengar och insats
(deras egen välbetalda förstås)
för att befria världen från dem
som inte delar deras världsbild.

Det är de goda som är onda,
som inte tvekar att offra
vilka individer eller principer som helst
för att uppnå sina (händelsevis)
självbefrämjande och ”upplysta” mål.

Det är de goda som är onda,
rustade med vapen som
bibeln, koranen, Marx,
könsmaktsordning, natur och miljö
och den egna ofelbarheten.

HATARNA

Tillägnat våra samtida hatare
stöttade av dagens medier

Överallt finns de, med spanande blick,
de som bär hatet inom sig.
De gömmer sig väl med ett urgammalt trick:
att det är omsorg om dig.

In i allt nästlar sig hatarnas grupp,
väntandes blott på sin stund,
då ”sanningen” segrar – genom en kupp
på ideologisk grund.

Medlet de har för att göra succé
är krypande skräck och panik
underblåst med någon trosvis idé
kring moral och etik.

De som ska hatas är kvinnor och män
som stämplas av olika skäl,
det kan vara du, eller din vän
som plötsligt en dag blivit fel.

Det kan ske politiskt, med någon lag,
mot något nydiktat brott.
Den sägs då skydda den som är svag,
i svartvit nyans – aldrig grått.

Och de som blir stämplade är utan chans,
de jagas som plågade djur,
innan en dag någon vaknar till sans
och frågar: ”Hur skedde det, hur”?

Men då har hatarna vunnit sitt pris,
status, pengar och makt,
men de som har jagats av lag och polis
har bara fått slag och förakt.

Tänk, aldrig vi lär oss till nästa gång;
hur enkelt vi kan trilla dit
då medierna glatt sjunger hatarnas sång
eftersom det ger profit.

VISBY MEDELTIDA RINGMUR

– turen runt muren

Arne Kännjack

DE MEDELTIDA VISBYKYRKORNA

En vägledning till kyrkornas
och domkyrkan

Arne Kännjack

Sommaren 2017 kom uppföljaren på skriften om De medeltida Visbykyrkorna